ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Шаҳар ижтимоий-сиёсий газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 150 (8.885) ◆ 1996 йил 18 декабрь, чоршанба ◆ Сотувда эркин нархда

Долзарб мавзуларда

ИСЛОҲОТЛАР ФИДОЙИЛИКНИ ТАЛАБ ЭТАДИ

Давлатимиз раҳбарининг ҳар бир маърузаси, нутқи ички ва ташқи сиёсатимиз асосий тамойилларига ойдинлик киритади, ислоҳотлар у ёки бу соҳада, у ёки бу вилоят ва шаҳарда қандай амалга оширилаётганлиги чуқур таҳлил этилиши, муваффақиятлар ҳам, нуқсон ва камчиликлар ҳам очиқ айтилиши, олдинда турган вазифаларга аниқлик киритилиши билан ажралиб туради.

Президентимизнинг куни кеча халқ депутатлари Бухоро вилоят кенгаши сессиясида сўзлаган нутқи билан танишар эканмиз, бунга яна бир карра амин бўламиз. Юртбошимиз гапни истеъмол бозоримиздаги аҳволлардан бошлагани бежиз эмас. Сўнгги пайтларда бу масалада анчагина шов-шувлар бўлганлиги яхши маълум. Биз бир вақтлар хорижнинг усти ялтироқ молларига маҳлиё бўлганмиз, чет элникими — албатта ўзимизникидан аъло, сифатлироқ бўлади деб, ўйлашга одатланиб қолгандик. Тижоратга йўл очилиб, қанчадан-қанча одамлар ўзларининг гулдек касб-ҳунарини ташлаб, мўмай пул топиш илинжида чет эл дўкон ва бозорлари пештахталаридаги ўтмас матоҳ молларни юртимизга ташиб келаверганларидан сўнг кўзимиз очила бошлади.

Энг ташвишлиси, бу сифатсиз моллар учун давлатимизнинг бойлиги — олтин ва пахтамиз эвазига келган эркин валюта сарф бўлишидир. Фақатгина 1996 йилнинг ўзидаёқ бу молларга 1 миллиард доллар сарф бўлибди. Агар ана шу валютага замонавий, ҳозир Асака автомобиль заводида ўрнатилгандек, машина-ускуналар, Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлик заводидагидек янги технологиялар келтирилганда ўзимизда жаҳон бозорида рақобатбардош кўплаб маҳсулотлар ишлаб чиқаришни йўлга қўйган бўлардик.

Қишлоқ хўжалиги иқтисодиётимизнинг асосий, етакчи ва устивор соҳаси. Афсуски, сўнгги вақтда Жиззах ва Сирдарё, Наманганлаги каби Бухорода ҳам ушбу тармоқ оқсаб қолди. Бунинг асосий сабаби раҳбарларда янгича ишлаш малакаси ва маҳорати етишмаётганлигидир. Шунинг учун уларда ҳатто қўшниларида ҳаётда синовдан ўтган илғор тажрибаларни қўллаш юзасидан тайинли бир чора-тадбирлар кўрилмаяпти.

Кейинги вақтларда бир неча бор бўлганидек, Бухорода ҳам Президентимиз маънавият ва маърифат масалаларига алоҳида эътиборни қаратдилар. Чунки, Ислом Каримов уқтирганидек: «Инсон онги ва тафаккури билан боғлиқ, унинг маънавий ва маърифий даражасини белгилайдиган омиллар ҳисобга олинмас экан, ислоҳотлар асло самара бермайди».

Бухоро ижтимоий-иқтисодий соҳаларидаги нуқсонлар ва камчиликлар ҳақида давлатимиз раҳбари томонидан билдирилган танқидий фикрлар фақат бу вилоятга эмас, балки мамлакатимиз ҳамма ҳудудлари ва халқ хўжалиги барча тармоқларига, шу жумладан пойтахт Тошкент шаҳрига ҳам тегишлидир. Уларни ўз вақтида бартараф этиш, олға қараб боришимиз йўлидаги ғовларни олиб ташлаш ислоҳотларни жадаллаштириш, уларнинг натижаларини тезроқ инсон манфаатлари учун қаратиш демакдир.

Дониёр ЭРКИНОВ.

ЎЗБЕКИСТОННИНГ ЯНГИ ТАРИХИНИ ЯРАТАЙЛИК

Маълумки, совет даврида ўзбек халқининг ўтмиш ва ҳозирги замон тарихи коммунистик партия ғоялари нуқтаи назаридан ўрганилиб, тарихий воқеалар сохталаштирилган эди. Натижада кўплаб чоп этилган мақолаларда, асарларда миллий давлатчиликни, миллий маданиятни, миллий анъаналарни инкор этиш одат тусига кириб қолган эди.

Ҳеч кимга сир эмаски, совет даврида тарихчиларимиз қаттиқ таъқиб ва назорат остида иш юритишга мажбур этилган эдилар. Эндиликда мустақиллик шарофати ила кўп асрлик ва бой тарихимизни холисона ўрганиш имконияти туғилди. Айниқса, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистоннинг янги тарихи»ни тайёрлаш ва нашр этиш тўғрисида»ги кеча матбуотда эълон қилинган қарори тарих фанини холисона ўрганиш ва оммалаштириш бобида катта аҳамият касб этади. Зеро, ушбу қарор ўтмиш ва ҳозирги замон тарихимизни чуқур ва атрофлича ўрганишни таъминлаб, том маънодаги тарихий асарлар яратиш омилларини белгилаб беради.

Қарорнинг аҳамияти яна шундан иборатки, ўзбек халқининг тарихини бутун Туркистон ўлкаси тарихининг ажралмас таркибий қисми сифатида гавдалантиради. Шу боис тарихчиларнинг масъулияти янада ошиб, тарихга нисбатан қарашларни тубдан ўзгартиришни тақозо этади. Бу ерда гап шундаки, одатдагидек «чала» мутахассисларни эмас, ҳақиқий ва ўз касбига фидойи олимлар жалб қилингандагина яхши натижаларга эришиш мумкин. Ўйлайманки, ушбу қарорни амалга оширишда қадимшунослар, элшунослар, тарихчилар, шарқшунослар, тилшунос ва адабиётшунослар фаол иштирок этиб, ўзларининг муқаддас бурчларини шараф билан адо этадилар.

Ҳамид ЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган фан арбоби, тарих фанлари доктори, профессор.

Газетанинг шу сонига

КОФИ АННАН — БМТНИНГ ЯНГИ БОШ КОТИБИ

Кеча Нью-Йоркда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти янги Бош котибини сайлаш маросими бўлиб ўтди. Бу лавозимга БМТ Бош котибининг тинчликни сақлаш операцияларини ўтказиш бўйича ёрдамчиси ганалик 58 ёшли Кофи Аннан сайланди. У 1997 йил 1 январдан вазифасини бажаришга киришади.

Шуниси эътиборга моликки, БМТ Бош котиблигига иккинчи маротаба Африка қитъаси вакили, биринчи марта қора танли сиёсатчи сайланмоқда. Ваколати шу йил 31 декабрда тугайдиган мисрлик Бутрос Ғолий АҚШнинг қатъий талаби туфайлигина иккинчи муддатга ана шу лавозимга сайланмай қолди.

Кофи Аннан Бирлашган Миллатлар Ташкилотида ўттиз йиллик иш тажрибасига эгадир. У БМТ Бош котибининг дастурий режалаш, бюджет ва молия бўйича ёрдамчиси, назорат-молия бош бошқармаси бошлиғи лавозимларида ишлаган. Кофи Аннан Бош котибнинг собиқ Югославиядаги махсус вакили, шунингдек собиқ Югославия бўйича ҳозир амал қилаётган Дейтон аҳдлашуви имзолангандан сўнг бу ерда тинчлик ўрнатиш бутун даври давомида НАТОнинг махсус вакили вазифаларини бажарган. Айни пайтда унинг Қувайт ва Ироқ ўртасидаги можароларни ҳал этишга қўшган ҳиссаси улкандир.

Гана элчиси Ж. Уилмот Кофи Аннаннинг ушбу лавозимга сайланиши муносабати билан шундай фикр билдирди: «Кофи Аннан БМТ Бош котиби сифатида бу халқаро ҳамжамият олдида турган энг устивор вазифаларни, шу жумладан ташкилий ислоҳотлар ўтказиш, бюджетни тартибга келтириш ва қисқартириш, тинчликни сақлаш операцияларини ўтказишга сиёсий раҳбарлик қилиш, шунингдек тараққиёт муаммоларини ҳал этиш масалаларига БМТ эътиборини кўпроқ қаратиш бўйича ҳамма салоҳиятга эгадир.»

Эркин МАДИЁРОВ.

Ярмаркалар

ПОЙТАХТ САНОАТИ САЛОҲИЯТИ

ТОШКЕНТ САВДО • САНОАТ ЯРМАРКАСИ

Маълумки, ҳар қандай ярмарка ўзига хос жиҳатларга эга бўлади. Ўтган куни Тошкент шаҳар ҳокимлиги ва пойтахт товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси ташкил этган иккинчи Тошкент савдо-саноат ярмаркасининг ўзига хос жиҳатлари бир мунча эди. Биринчидан, бу ерда турли-туман маҳсулотлар билан бирга инвестиция лойиҳалари, жорий этилишини кутаётган илмий ишланмалар, дастур сифатида фойдаланиши мумкин бўлган қўшма фаолият тўғрисидаги таклифлар қўйилган эди. Иккинчидан, ярмарка иштирокчилари ҳам, унга ташриф буюрувчилар ҳам у ёки бу корхонанинг эркин ускуналари, ишлаб чиқариш ва омборхоналари тўғрисида, ниҳоясига етказилмаган қурилиш иншоотлари ҳақида ахборотларга, лўнда қилиб айтганда ўз фирмасининг бундан кейинги тараққиётини ўйлайдиган кишига зарур бўладиган барча ахборотларга эга бўлиши мумкин эди...

Бу галги ярмарканинг яна бир ўзига хос жиҳати шундан иборат эдики, худди шу ернинг ўзида тадбиркорликнинг кўпдан-кўп долзарб саволларига жавоб олишнинг ажойиб имконияти мавжуд эди. Ярмарка ташкилотчилари қонунчилик, солиқ ва инвестиция сиёсати, кичик ва ўрта бизнесни қўллаб-қувватлашнинг шакллари тўғрисидаги батафсил ахборотларни ҳам олиш тўғрисида олдиндан ўйлаган эдилар.

Хўш, бугун ярмарка ўз ишини қандай давом эттиряпти? «Оқшом» мухбирининг саволларига айрим қатнашчиларнинг жавобларига бир қулоқ тутайлик-а.

— Ушбу ярмарка амалий алоқаларни ривожлантиришда шуб-

ҳасиз муҳим аҳамият касб этади, — дея ўз фикрини изҳор қилди Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси давлат ҳиссадорлик жамияти бошқарувининг раиси, бош директор Владимир Кучеров. — Бизнинг корхонамиз асосий авиация маҳсулотларидан ташқари 140 хилга яқин халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқаради. Ана шу истеъмол буюмларининг каттагина қисми стендларга қўйилган. Маҳсулотларимизни бундан буён ҳам истеъмолчилар талаб қилишлари учун республиканинг барча вилоятларида фирмали дўконлар тармоғини ташкил этиш бўйича, маркетинг тадқиқотларини ўтказиш бўйича катта ҳажмдаги ишларни амалга оширишимиз керак. Хориж инвестицияларини жалб этиш бўйича муайян истиқболлар кўзга ташланмоқда. Жумладан биз Германия ва Грециянинг фирмалари билан қўшма корхоналар тузиш асносида ишлаяпмиз. Ўйлайманки, навбатдаги савдо-саноат ярмаркасига истеъмолчилар учун янги маҳсулот турларини қўйиш имкониятига эга бўламиз.

— Бошқа корхоналар қаторида бизнинг корхонамиз Тошкент савдо-саноат ярмаркасида иккинчи марта иштирок этмоқда, — дейди «Ўзқоғоз» ҳиссадорлик жамияти бошқарувининг раиси М. А. Мираюбов. — Ҳаммамиз учун шаҳарнинг иқтисодий салоҳиятини намойиш этишнинг, янги ҳамкорлар топишнинг, бозор муносабатларини янада ривожлантириш риштaларини маҳкам боғлашнинг ажойиб имкониятлари яратилди. Мисол учун импорт маҳсулотлари ўрнини қоплайдиган маҳсулот тайёрлаш режаларини олиб қарайлик. Биз Россия фирмаси билан қоғоз қоплар ишлаб чиқаришни кооперация қилиш тўғрисидаги режа хусусида битим имзоладик. Маълумки, бундай қоғоз қопларга ун саноатимиз, қурилиш ташкилотлари айниқса талабгор. Ҳозир биз ҳужжатлар тайёрламоқдамиз. Ўйлайманки, бундай ярмаркалар бизнинг маҳаллий саноатимизни янада юксалтиришга туртки беради.

Ярмаркага қўйилган экспозицияларнинг ранг-баранглиги кишини қувонтиради. Мисол учун аҳоли зич яшайдиган мавзелар ва маҳаллаларга бирон-бир муаммосиз ўрнатиш мумкин бўлган кичик новвойхоналарни айтмайсизми? «ПГС» хусусий корхонаси ана шундай кичик новвойхоналарни намойишга қўйган. «Санипласт» қўшма корхонаси сувни тежайдиган технологияни, суғориш ва ёмғир ёғдириш тизимини таклиф этади. «Ўзтиббиётускуна» эса 20 хилдан зиёд жиҳозларини намойишга қўйган. Хусусий «Камрон» фирмаси бўлса биллурдан ясалган ажойиб буюмларини кўз-кўз қилган. Бу биллур буюмлар «Оникс» ҳиссадорлик жамиятида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлардан асло қолишмайди. Мана буни секин-асталик билан пайдо бўлаётган рақобат деса бўлади. Чунки рақобат бўлгандан кейин бу нарса маҳсулот сифатига ҳам, унинг қийматига ҳам албатта таъсир кўрсатади.

Ярмаркага кираверишга қўйилган экспонатлар ҳам киши диққатини ўзига тортмай қолмайди. Булар жажжи тракторлардир. Бундай жажжи тракторларни кўплаб фермер хўжаликлари орзиқиб кутган эди. Эндиликда шундай маҳсулотларни ўзимизда ишлаб чиқариш бошланди. Ёки бўлмаса ногиронлар учун мўлжалланган янги ўзбек автомобили — «Олимп-601»ни айтмайсизми? Бу янги автомобиль намунаси тўртта чинни идишга... ўрнатиб қўйилган. Унинг оғирлиги бор-йўғи 600 килограмм келади. Корпуси эса пластикадан, автомобиль ўз тезлигини соатига 135 километргача ошириши мумкин.

Иккинчи Тошкент савдо-саноат ярмаркасида мулкчиликнинг турли шаклларига қарашли 171 та корхона иштирок этмоқда. Ярмаркага республикамизда фаолият кўрсатаётган элчихоналар, турли ваколатхоналар, хорижий фирмаларнинг вакиллари ташриф буюрдилар. Ярмарка доирасида чет эл инвестицияларини жалб этиш, кичик ва ўрта бизнесни, солиқ сиёсатини, кредитлар олишни қўллаб-қувватлаш билан боғлиқ бўлган масалаларга бағишланган семинарлар ўтказилади.

— Ҳозирги иқтисодий шароитларда шаҳримизда сифатли, импорт маҳсулотларининг ўрнини қоплайдиган ва экспортга мўлжалланган маҳсулотларни ишлаб чиқариш истагида ва имкониятида бўлган бир қанча корхоналар мавжуд, — дейди Тошкент шаҳар товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатасининг раиси Анвар Йўлдошев. — Шунингдек, шаҳримизда ноу-хауга эга корхоналар бор. Бундан ташқари диққатга сазовор илмий ишланмалар мавжуд. Лекин ҳозирча умумий айланма цикл етишмаяпти. Ярмаркамиздан мақсад тадбиркорлар, турли маҳсулот ишлаб чиқарувчиларни мамлакатимиз иқтисодиётини янада юксалтириш мақсадида бошини бир ерга қовуштиришдир. Мавжуд алоқаларнинг мустаҳкамланиши, янги алоқаларнинг йўлга қўйилиши шак-шубҳасиз истеъмол бозорини тўлдириш ва ранг-баранг қилишга ёрдам беради. Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси эса ана шу ишларга моликлик қилади. Маълумки, бизнинг палатамиз келгуси йил фаолиятининг истиқболли йўналишларини белгилаб олди. Бу йўналишлар ичида энг муҳими — товар ишлаб чиқарувчиларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлашдир.

Ярмарканинг тантанали очилиш маросимида Тошкент шаҳар ҳокими Козим Тўлаганов сўзга чиқди.

... Шундай қилиб, иккинчи Тошкент савдо-саноат ярмаркаси ўз ишини давом эттирмоқда. Ярмарка 21 декабргача очиқ бўлади. Унинг якунида албатта қўшма корхоналар ташкил этиш лойиҳалари, ўзаро манфаатли технологияларни айирбошлаш юзасидан янгидан янги шартномалар имзоланади.

Саид СОЛИЕВ.

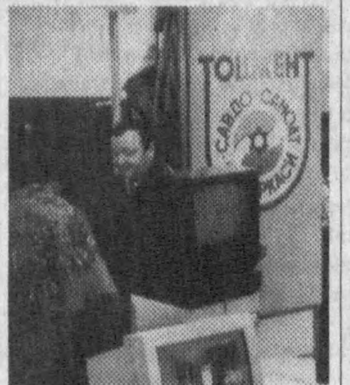

СУРАТЛАРДА: иккинчи Тошкент савдо-саноат ярмаркаси стендларида.

Рустам Шарипов олган суратлар.

ШАҲАР БЎЛИМИ ТУЗИЛДИ

Маълумки, Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон фахрийларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш «Нуроний» жамғармаси тўғрисида»ги Фармонида Ўзбекистонда ўтказилаётган ижтимоий сиёсатнинг самарадорлигини ошириш, кексаларни ижтимоий ҳимоя қилиш ва уларни ёш авлодни тарбиялашдаги фаоллигини ошириш мақсадида, қатор республика жамоат ташкилотлари, вазирликлар, муассасалар, корхоналарнинг Ўзбекистон фахрийларини ижтимоий қўллаб-қувватлаш «Нуроний» жамғармасини таъсис этиш ҳақидаги таклифлари қўллаб-қувватланган эди. Жамғарма республикада ўтказилаётган кучли ижтимоий сиёсатни амалга оширишда, айниқса уруш ва меҳнат фахрийлари, ногиронларни эъзозлаш, уларнинг атрофида эҳтиромли муҳит ҳосил қилиш, зарур моддий-маънавий, тиббий ёрдам кўрсатиш чораларини кўришда фаол қатнашиш миллий қадриятларимиз, ўзбекона эрксеварлик, ватанпарварлик, меҳнатсеварлик, тотувлик хислатларини авлоддан-авлодга ўтиб янада бойишига ҳисса қўшиш, ёшларни она-Ватанга, халқимизга, истиқлол ишига садоқат, буюк келажак учун курашчанлик руҳида тарбиялашда самарали фаолият кўрсатиш ва шу сингари кўплаб мақсад ва вазифаларни ўз фаолиятининг асоси этиб белгилаган.

Куни кеча «Нуроний» жамғармаси Тошкент шаҳар бўлимининг таъсис конференциясида ҳам шу жамғарма олдида турган вазифалар ҳақида атрофлича сўз борди.

Конференцияда ташкилий масала қараб чиқилди. Илгари Тошкент шаҳар Ободонлаштириш бош бошқармаси бошлиғи лавозимида ишлаб келган Муҳаммаджон Зуфаров «Нуроний» жамғармаси Тошкент шаҳар бўлимининг раиси этиб сайланди.

Футбол

НАВБАТ — ЯРИМ ФИНАЛ УЧРАШУВЛАРИГА

— Осиё Кубогининг ярим финал учун йўлланма берадиган навбатдаги икки баҳси ҳам жуда сермаҳсул ва чиройли голларга бой бўлди.

Жанубий Корея — Эрон учрашувида 2:6 ҳисоби қайд этилди.

Саудия Арабистони — Хитой беллашуви 4:3 ҳисобида якунланди.

БУГУН

ярим финал беллашувлари бўлиб ўтади. Унда Бирлашган Араб Амирликлари — Қувайт ҳамда Саудия Арабистони — Эрон терма командалари ўзаро куч синашади.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

СПОРТЧИ ВА УСТОЗЛАРГА — МУКОФОТЛАР

КЕЧА

Олимпия шон-шуҳрати музейи республикамиз спортининг мутасаддилари, етакчи спортчилар, фахрийлар ва мураббийлар билан яна гавжум бўлди.

Зеро, музейда республикада жисмоний тарбия ва спортни ривожлантиришдаги хизматлари, ёш авлодни миллий истиқлол ғояларига садоқат руҳида тарбиялашга қўшган ҳиссаси ҳамда Атлантада ўтказилган XXVI олимпия ўйинларида катта ютуқларга эришганликлари учун Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонига кўра республиканинг бир гуруҳ спортчи ва спорт устозларига давлат мукофотлари топширилди.

Тадбирда сўзга чиққан Бош вазир ўринбосари А. Азизхўжаев спортчилар ва мураббийларни эришган ютуқлари билан қутлаб, уларни келгусидаги Осиё ва жаҳон чемпионатлари, олимпиадаларда бундан ҳам яхшироқ қатнашиб, ўзбек спорти довруғини янада кенгроқ ёйишга даъват этди.

Мукофотланганлар номидан сўзга чиққан А. Очилов, Г. Пуляевлар спортчиларга доимий ғамхўрлиги учун республикамиз раҳбариятига миннатдорчилик билдирдилар.

Дилшод ИСМОИЛ.

БУГУНГИ КУН НАФАСИ

МАМЛАКАТИМИЗДА

• Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистоннинг янги тарихи»ни тайёрлаш ва нашр этиш тўғрисида»ги қарори эълон қилинди.

• Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгесининг навбатдаги сессиясида Президент Ислом Каримовнинг халқ депутатлари Жиззах, Сирдарё ва Наманган вилоятлари кенгашлари сессияларида сўзлаган нутқларида ўртага қўйилган вазифалар муҳокама этилди.

• Кеча Тошкентда Марказий банк билан Индонезия банклари ўртасида банклараро битим имзоланди.

• Кеча Марказий банк муассислари Ўзбекистон ташқи иқтисодий фаолият миллий банки, Нидерландиянинг Абн-Амро банки, Жаҳон банки ҳамда Европа тикланиш ва тараққиёт банки бўлган «Абн Амро банк Ўзбекистон МБ» ҳиссадорлик банкига банк фаолияти билан шуғулланиш учун рухсатнома — лицензия берди.

• «Экосан» халқаро жамғармасида «Ижтимоий-экологик соҳада инсон манфаатлари» мавзусида халқаро давра суҳбати уюштирилди.

• Кеча Валюта биржасида бўлиб ўтган навбатдаги савдода 1 АҚШ долларининг қиймати 55 сўм даражасида қайд қилинди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

• Кеча эрта тонгда Чеченистон раҳбарлари Зелимхон Яндарбиев ва Аслан Масхадов туғилган Янги Атаги қишлоғида Халқаро Қизил Хоч қўмитасининг инсонпарварлик ёрдами кўрсатиш учун бу ерга келган олти нафар хизматчиси, шу жумладан беш нафар тиббий ҳамшира аёл номаълум шахслар томонидан ўлдирилди. Бу Халқаро Қизил Хоч қўмитаси 130 йиллик тарихида биринчи бор шундай қонли жиноят содир бўлишидир.

• Бугун Москвада Россия — Белоруссия иттифоқи қўмитасининг мажлиси ўтказилиши керак. Унда икки мамлакат ўртасида турли соҳалардаги ҳамкорликни янада чуқурлаштириш ва кенгайтириш масалалари муҳокама этилади.

• Псков яқинида АН-12 самолёти ҳалокатга учради. Ундаги етти нафар экипаж аъзоси ва ўн йўловчи, шу жумладан Ленинград ҳарбий округининг қўмондони генерал-полковник Сергей Селезнёв ҳалок бўлди.

• Белоруссия чегарачилари Польша сейми раҳбари билан учрашиш учун йўл олаётган мамлакатнинг тарқатиб юборилган Олий Кенгаши раиси Семён Шарецкийнинг чет эл паспортини тортиб олдилар.

ХОРИЖДА

• Токиода Президент Ислом Каримовнинг япон тилида чоп этилган «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» китобини тақдим этиш маросими бўлиб ўтди. Унда бу ерга расмий ташриф билан келган Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Ўткир Султонов нутқ сўзлади.

• Бош вазир Ўткир Султонов бошчилигидаги Ўзбекистон Республикаси ҳукумат делегациясининг Японияга бугун ниҳоясига етадиган ташрифи доирасида Япония томонидан Фарғона нефтни қайта ишлаш заводини қайта қуришни маблағ билан таъминлаш учун 9 миллиард 715 миллион иена (85 миллион 519 минг АҚШ доллари) миқдорида кредит ажратиш ҳамда Самарқанд, Бухоро, Хива шаҳарлари аэропортларини замонавий талаблар даражасида қайта таъмирлашда ўзаро ҳамкорлик қилиш ҳақида кредит битими имзоланди.

• Сеул суди Жанубий Кореянинг собиқ президентлари Чон Ду Хванга чиқарилган ўлим жазосини бир умр қамоққа, Ро Дэ У қамоқ муддатини эса 22,5 йилдан 17 йилга камайтириш тўғрисида қарор чиқарди. Бу икки собиқ раҳбар исён уюштириш, давлатга хиёнат қилиш ва коррупцияда айбланган эдилар.

БУГУНГИ КУН НАФАСИ ○ БУГУНГИ КУН НАФАСИ ○ БУГУНГИ КУН НАФАСИ ○ БУГУНГИ КУН НАФАСИ ○

Обуна — 97

ИМКОНИЯТНИ БОЙ БЕРМАНГ

Агар ўзингиз севиб ўқийдиган «Тошкент оқшоми»га 1997 йил учун обунани расмийлаштирмаган бўлсангиз имкониятни бой берманг. Обуна муддати тугашига бор-йўғи уч кун қолди. У 20 декабрда тугайди. Вақтни ғанимат билиб «Оқшом»га ёзилиб қўйсангиз уни йил бўйи ўқишингиз мумкин. Ахир Янги йилнинг биринчи кунидан бошлаб газета дўконларидан «Оқшом»ни қидириб юрасизми?

Шуни унутмангки, газетага бир ойга, уч ойга, ярим йилга, бир йилга обуна бўлишингиз мумкин.

Обунани расмийлаштиришга монелик туғилгудек бўлса 33-29-70, 33-29-33 (таҳририят) ёки 33-47-49 («Тошкент почтаси» корхонасига) албатта телефон қилинг.

Энди эса яна бир бор обуна нархларини эслатиб ўтамиз:

УЙ МАНЗИЛИГА	АБОНЕНТ ҚУТИСИГА
• Бир ойга — 99 сўм	• Бир ойга — 79 сўм
• Уч ойга — 297 сўм	• Уч ойга — 237 сўм
• Олти ойга — 594 сўм	• Олти ойга — 474 сўм
• Бир йилга — 1188 сўм	• Бир йилга — 948 сўм

«Тошкент оқшоми»га Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудудида чекланмаган миқдорда обуна давом этмоқда.

Индекс — 64690.

«ОҚШОМ»НИНГ УШБУ СОНИДА:

☐ Жамиятимизда юксак маънавий фазилатларни камол топтиришда маҳаллаларнинг тутган ўрни алоҳидадир. 2-Чарх-Камолон маҳалласида бўлиб ўтган анжуманда ана шу ҳақда атрофлича сўз борди. «Маънавият маскани» мақоласини ўқисангиз шаҳримиз маҳаллаларида маънавий-маърифий ишларни такомиллаштириш борасида белгиланган тадбирлардан огоҳ бўласиз. Бошқа мақолаларда ҳам шаҳримиз ҳаётига оид янгиликлар ҳақида сўз боради.

2-бет

☐ XX аср ўзбек адабиёти ва ижтимоий-гуманитар фанларининг буюк намояндалари орасида Абдурауф Фитрат алоҳида ўринни эгаллайди. Унинг XX аср ўзбек бадиий ва ижтимоий тафаккури тарихидаги ўрни нақадар улкан эканлигини Абдурауф Фитрат таваллудининг 110 йиллиги муносабати билан берилаётган «Истиқлол жарчиси» сарлавҳаси остидаги саҳифа материалларидан билиб оласиз.

3-бет

☐ Тошкентда илк бор қачон телефон станцияси ишга тушган? Узоқ умр кўриш учун нима қилиш керак?! Ана шулар ҳақидаги қизиқарли мақолаларни, катталар ва болаларимизга аталган эртакни, ҳамюртларимизнинг жаҳон спорт майдонларида эришаётган ютуқлари тўғрисидаги ахборотларни, тижорат хабарлари ва эълонларни ўқийсиз.

4-бет

Қарор ва ижро

МАҚСАД — ЙЎЛОВЧИЛАРНИ МАМНУН ЭТИШ

«Тошшаҳарйўловчитранс» давлат уюшмаси таркибига кирувчи автокорхоналар сони талайгина. Улардан бири Собир Раҳимов туманида жойлашган 3-автохўжаликдир. Бу хўжаликка узоқ йиллардан бери Мухторжон Йўлдошев бошчилик қилиб келади. У бош бўлган автокорхона қарамоғида 250 га яқин машина бўлиб, улар турли йўналишлар бўйлаб қатнаб, йўловчилар узоғини яқин қилиб келади. Биз ушбу корхонада бўлиб, унинг фаолияти билан яқиндан танишдик.

— Аввало сўзни «Тошкент шаҳар аҳолисига йўловчи ташиш транспорти хизмати кўрсатишни тубдан яхшилаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қароридан бошласак тўғрироқ бўлади, — дейди Мухторжон ака бизга. — Ўзингиз биласизки, бу қарор бежиз эълон қилинмади. Чунки нафақат автокорхона ёки трамвай-троллейбус саройлари, ҳатто уюшмамизнинг ўзида ҳам ишлар анча оқсаб қолганди. Ушбу қарордан сўнг фаолиятимизга танқидий муносабатда бўлдик. Барча хўжаликларда қатор ижобий ўзгаришлар рўй берди.

— Янглишмасак ушбу қарорда «Тошшаҳарйўловчитранс» давлат уюшмаси корхоналари раҳбар ходимларини ва ўрта бўғин мансабдор шахсларини аттестациядан ўтказиш ҳамда йўналишлардаги йўловчи транспортларини кондукторлар билан тўла таъминлаш кўзда тутилганди.

— Октябрь ойида Тошкент шаҳар ҳокимлигида Давлат мулки қўмитаси, Молия вазирлиги,Адлия вазирлиги масъул ходимларининг иштирокида уюшма таркибига кирувчи барча хўжаликларнинг раҳбарлари аттестациядан ўтказилдилар. Лавозимига нолойиқ раҳбарлар корхонани тарк этишди. Улар ўрнига меҳнатга чанқоқ, тажрибали ёшлар келишди. Шунингдек, йўловчи транспортларини кондукторлар билан таъминлаш вазифаси ҳам узил-кесил ҳал этилди.

— Шу ўринда ўз-ўзидан кондуктор тизимининг афзаллиги нималарда кўринади, деган савол туғилади.

— Бу биринчи навбатда йўловчи транспортларининг кундалик тушумида ижобий ўзгаришлар рўй берганида намоён бўлди. Иккинчидан, қатнов маданияти анча ошди. Масалан, транспорт салонлари тартибга кирди. Бекатларда машиналарнинг орқа-олди эшиклари баравар очиладиган бўлди. Ҳайдовчи ҳар бир бекатда чипта пулини тўплаш билан чалғимайди. Транспортларда текин юрувчиларга чек қўйилди. Қалбаки ҳужжат эгалари камайди. Бошқа соҳаларда ҳам шу каби ижобий ўзгаришларни кўриш мумкин.

Яширишга ҳожат йўқ, ҳар йили қишга пухта тайёргарлик кўрилмасди. Бунинг албатта ўзига хос муаммолари бор эди. Гоҳ ойналар етишмаслиги, гоҳ бошқа қисмларнинг танқислиги бунга имкон бермасди. Бу йил унақа бўлмади. Уюшма томонидан тузилган ҳайъат аъзолари хўжаликларда қиш тайёргарлигини алоҳида назоратдан ўтказишди. Узоққа бормай, ўз корхонамиз фаолиятидан бир неча мисоллар келтирай.

Ҳисобимизда машиналарнинг барча синган ойналари янгиланди, иситиш системалари синовдан ўтказилди. Эскирган машиналарнинг яхши ёпилмайдиган эшиклари ўзгартирилди, таъмирланди. Қишга ёқилғи материалларини жамғариш ҳам изга тушди. Саройимизга қарашли уччала автоколоннанинг машина сақлаш бинолари тартибга келтирилди.

— Автокорхона хизмат кўрсатадиган йўналишларда «Намунали йўналиш» номини олганлари ҳам кўп. Булар ҳисобига «Қорақамиш» — «Пахтакор» йўналишида қатновчи 65-маршрутдаги, «Қорақамиш» — «Истиқлол» бекатлари бўйлаб қатновчи 85-автобусларни киритиш мумкин.

— Бу йил уларнинг сони яна биттага ошди. Ҳасанбой қишлоғини Чорсу майдони билан боғловчи 123-маршрут ҳам «Намунали йўналиш» деб тан олинди. Бу йўналишларда ўз касбини яхши биладиган фидойи ҳайдовчилар меҳнат қилишади. Яна бир қувончли янгилик. Яқинда автокорхонамиз 14 та янги «Мерседес-Бенц» билан бойиди. Янги техникаларни бошқариш илғор тажрибали ҳайдовчиларга топширилди. Масалан, улар орасида ака-ука Ҳаким ва Тоҳир Рафиқовлар, ҳайдовчилар Абдурасул Абдуворисов, Мирзааҳмад Қулаҳмедов сингарилар бор.

— Мухтор ака, маълумки, ҳар қандай корхонанинг асосини иқтисод билан боғлиқ масалалар ташкил этади. Шу нуқтаи назардан қараганда хўжаликнинг ўн ойлик режа якунларидан кўнглингиз тўлдими?

— Бунинг учун энг олдин рақамларга мурожаат қилайлик. Режа бўйича шу муддатда 38495 йўловчига хизмат кўрсатишимиз керак эди. Бу ҳисоб 40232 тага етди. Белгиланган 154 миллион сўмликка яқин режамиз эса салкам 160 миллион сўмлик қилиб бажарилди. Ўн ойлик якунидан қанчалик кўнгил тўлган-тўлмаганлигини мана шундан ўзингиз билиб олаверинг. Биргина ҳайдовчи Абдурасул Абдуворисовнинг ўзи шу муддатда корхонамизга 420 минг сўмликдан зиёд даромад олиб келди. 74736 йўловчини ўз манзилига етказиб қўйди.

— Корхона, айниқса автокорхоналар фаолиятида тежамкорлик муҳим роль ўйнайди.

— Тежамкорлик бизнинг кундалик ишимизга айланган. Масалан ҳозир ёқилғи-мойлаш материаллари ёки эҳтиёт қисмлар танқислигидан ташқари, жуда қимматлашиб кетган. Улардан иложи борича тежаб-тергаб фойдаланиш керак бўлади. Бу хусусда гап борганда ҳайдовчиларимиздан Қ. Тўраев, С. Тўрахўжаев, Қ. Ҳайдаровларнинг номларини алоҳида таъкидлашни истардим. Уларнинг ҳар бири ҳозирда келгуси йил ҳисобига ишлаш билан бирга ўн ой давомида 200 литрдан ортиқ ёқилғи-мойлаш материалларини, минг-минг сўмлик эҳтиёт қисмларни тежашга эришдилар.

— Кўпинча оқшомхонлар йўналишлардаги баъзи бир автобус ҳайдовчиларининг «чапга» юришларидан хуноб бўлиб ёзишади. Шу ҳақдаги фикрингиз...

— Ҳозир автокорхонамизда бундай ўзбошимчаликларга чек қўйилган. Ҳар бир йўналишлар назоратда. Бундан ташқари автокорхона маъмурияти томонидан ҳар куни махсус кишилар йўналишлар бўйлаб юриб, кузатув ишларини олиб боришади. Юқоридаги каби нохуш ҳоллар учраган тақдирда ҳайдовчига қатъий чора кўрилади. У маълум муддат бошқа ишга ўтказилади. Бу воқеа иккинчи марта такрорланса, ҳайдовчининг баҳридан ўтишга тўғри келади.

— Охирги савол. Ҳозир кўпчилик автокорхоналар ҳиссадорлик жамияти таркибида иш кўришяпти...

— Саволингиз тушунарли. Бизда ҳам шу кунларда бу масала биринчи ўринда турибди. Бунинг учун барча тайёргарлик ишларини кўриб қўйганмиз. Ўйлайманки, яқин кунларда мутасаддиларимиз билан биргаликда бу ечимни ижобий ҳал этамиз. Бир сўз билан айтганда, бугунги кунда бутун диққат-эътиборимиз йўловчиларга намунали транспорт хизмати кўрсатишга қаратилган. Бу борада биз юқорида таъкидланган Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорига таяниб иш кўряпмиз.

Маҳмуд КОМИЛЖОНОВ.

«Тоштўқимачи» ҳиссадорлик жамиятига қарашли 1-тўқув фабрикасининг 2-тўқув цехида ишлаётган тўқувчиларнинг қўллари қўлларига тегмайди. Айниқса илғор тўқувчи Замира Умарова режасини 120-130 фоиз ортиғи билан бажариш билан бирга шогирдларга ҳам ҳунар ўргатади.

СУРАТДА: Замира Умарова шогирдлари Насиба Сатторова ва Дилафрўз Минодирова билан иш устида.

Холмурод Тошмуҳамедов олган сурат.

Ислоҳотлар йўлидан

ЭРТАНГИ КУН ИШОНЧИ

Бугунги турмуш тарзимиз биздан юксак унум билан ишлаб янада шижоатли бўлишга ундамоқда. Ақли расо кишилар буни чуқур мулоҳаза қилишади, эртанги кун ишқи билан, дарди билан ёниб яшашади. «Тоштўқимачи» ҳиссадорлик жамияти ип фабрикасининг пишитиш цехи бошлиғи Аббосжон Худоёров ана шундай келгуси кунни ўйлаб иш юритадиган мутахассислардан. Яқинда у билан суҳбатимиз давомида ҳам биз шунга ишонч ҳосил қилдик.

— Сизни қаттиққўл раҳбар дейишади. Бироқ юриш-туришингизда буни билдирувчи аломатлар кўринмайди-ку?

— Билмадим, балки шундайдир, лекин иш юзасидан баъзан сан-манга бориш табиий. Мен цехимни севаман. Мақтанаяпти деманг-у аммо ҳар куни эрталаб цехимиздаги ҳар бир ускунани текшириб чиқаман, ишчилар билан суҳбатлашаман. Хом ашёнинг етарли-етмаслигини кўриб чиқаман. Қолаверса одамларнинг дард-ташвишларини сўраб билишга ҳаракат қиламан.

— Аббосжон, кўпгина цехларда ускуналарнинг деярли барчаси тўхтаб турибди. Гоҳ хом ашё, гоҳ эса ишчи кучи етишмайди. Сизларда аҳвол қандай?

— Ҳозир цехимизда 60 та пишитиш машинаси ишлаб турибди. Уларнинг бераётган маҳсулотлари 75 фоизни ташкил этмоқда. Баъзан хом ашёдан танқислик сезамиз. Ана шундай пайтда машиналарнинг иш мезони бироз пасаяди. Бизда ишчи кучи етишади. Нолийдиган жойимиз йўқ. Ишга келаётганларга пишитиш машиналарида ишлашни ўргатамиз. Ҳозирги ёшлар ўта лаёқатли, техникани тезда ўзлаштириб олишади. Бугунги кун нуқтаи назардан олиб қарасак бу катта фойда. Ишчи кучи бизда кўп, аммо техникамизни боя айтиб ўтганимдек тўла қувват билан ишлатмаяпмиз. Сабаби — ярим фабрикатлар етишмайди. Бошқача қилиб айтганда хом ашё етказиб берувчи бир цехга «қараммиз». У бизни таъминласа ишлаймиз, бўлмаса...

— Кечирасиз-у 60 та пишитиш машинаси ишлатилаётган бўлса қолган ишчилар нима иш билан шуғулланади?

— Машиналарни бўлиб берганмиз. Бу анча ўзини оқлаяпти. Илгари битта машинадан 60 килограмм маҳсулот олган бўлсак, ҳозир бу рақам 80 ни ташкил қилмоқда. Маҳсулотнинг сифатига эса гап йўқ. Ҳам пишиқ, ҳам сифатли.

— Цехдаги ускуналарнинг кўпчилиги анча эскирибди. Наҳотки уларни замонавийларига алмаштиришнинг иложи бўлмаса?

— Айнан шу иш устида ҳозир раҳбарларимиз бош қотиришяпти. Чехиянинг «Элитекс» фирмасидан харид қилинган пишитиш ускунаси ишимизни анча енгиллатмоқда. Хорижники барибир сифатлида. Бирваракай бир неча операцияни бажаради. Шунингдек, Швейцария фирмаларидан бири билан шартнома тузганмиз. Яқин орада бизга пишитиш ускуналаридан бирданига тўрттасини жўнатишлари керак.

— Жамоанинг асосий қисмини ёшлар ташкил этади. Улар орасида қобилиятлилари ҳам, баъзан эса ишёқмаслари ҳам учраб туради.

— Саволингизга тушундим. Биласизми, жамоа катта куч. У аҳил ва ҳамжиҳат бўлса, ўз шаънига доғ туширадиган ёшларни ҳам тўғри йўлга сола олади. Бу ҳақда ўз фаолиятимиздан мисоллар келтиришим ҳам мумкин.

Тажрибамдан келиб чиқиб айтишим мумкинки, ёшларга аввало шароит яратиб бериш керак. Кейин улардан талаб қилса арзийди. Жамоамизнинг ҳар бир аъзосидан фаолликни, интизомни, меҳнатга лаёқатли бўлишни талаб қиламан. Чунки замон биздан тадбиркорлик билан иш юритишни тақозо этмоқда.

Суҳбатдош Баҳодир ОРИПОВ.

Хотин-қизлар ташкилотларида

ЁШЛАРГА САБОҚ

Яқинда 1-Тошкент Давлат тиббиёт институтида «Ибо маликалари» клуби аъзолари иштирокида илмий-амалий конференция, 216-мактабда эса байрам концерти тайёрланди.

155-мактаб ва 557-болалар боғчасида Амир Темур музейи ташкил этилган бўлса, 170-, 220-мактаблар ва 357-болалар боғчасида ўлкашунослик музейи барпо этилмоқда.

230-мактаб ўқувчиларини Бухоро шаҳрига, 204-ва кўзи ожизлар мактаби ўқувчиларини Самарқандга саёҳат уюштирилиши ҳам айни муддао бўлди.

Ҳа, маънавиятни юксалтириш, ёшларни Она-Ватанга, буюк аждодларимиз меросига ҳурмат кўзи билан қараш йўлида барча ишлар амалга ошириляпти. «Умид» маҳалласи хотин-қизлар кенгаши фаоллари «Соғлом авлод учун» туман таянч бўлими билан ҳамкорликда 153-мактаб ўқувчилари билан «Маънавиятли ёшлар — Мустақил юрт таянчи» мавзусида давра суҳбати ўтказишди. Бу ҳам ўз навбатида ёшларга катта сабоқ бўлди.

Айниқса, «Дўстлик» маҳалласида ўтказилган «Аёл қалби» мавзусидаги давра суҳбати таассуротли бўлди. Унда фидойи аёллар ҳақида гап борди.

Иштирокчилар орасида маҳалла фаолларидан бири Малика Аҳмедова турли миллатга мансуб бўлган гўдаклардан беш нафарини ўз тарбиясига олиб, уларга оналик меҳрини берган. Шу куни у туман хотин-қизлар қўмитаси томонидан эсдалик совғалари билан тақдирланди.

Туманда бундай ишларнинг тез-тез уюштириб турилиш маънавиятимиз ва маърифатимиз салмоғини янада оширмоқда.

Озода КАРИМОВА,
Ҳамза тумани ҳокими ўринбосари, туман хотин-қизлар қўмитаси раиси.

Иш билганга — минг танга

ИККИНЧИ ИСТЕЪДОД

«Аёлларнинг жони қирқта» дейишса ҳайрон бўлардим. Жамилахон билан гаплашганимда бу нақлнинг исботини топгандай бўлдим. Тошкент Давлат университети доценти, политолог-олима ҳамда менежер Жамила Шермуҳамедованинг тадбиркорлик фаолияти, шижоаткорона ғайрати, тиниб-тинчимаслиги ибратлидир.

Жамилахон тадбиркорлик фаолиятини ўн йил бурун бошлаган эди. Бизнинг тушунчамиздаги тижоратчилик фаолияти билан эмас, аксинча бунга турмуш ўртоғи Ильяс Расиқ сабабчи бўлди. Иқтисодчи-олим сифатида бозор муносабатлари қонун-қоидаларидан бўлажак тадбиркорга сабоқ берди.

Йиллар ўтиб юртимизда иқтисодий ислоҳотлар тобора чуқурлашиб кенг қанот ёзди. Шу йиллар ичида тадбиркоримиз кўпни кўрди, оламни кезди. Натижада тадбиркорлик унинг иккинчи истеъдодига айланди. Бунга суҳбатимиз жараёнида яна бир карра гувоҳ бўлдик.

— Ҳаётда инсонни иккита нарса тўғри ёки нотўғри йўлга олиб боради, — дейди суҳбатдошим. — Тўғри йўлга олиб борадиган ҳалоллик ва фидойиликдир. 25 йил ТошДУда фалсафа факультетида политология кафедрасида фан, тарбия, маърифат, билим билан шуғулланиб бозор иқтисодиётининг ҳозирги шароитида тадбиркорликни ҳам бошлашга тўғри келди. Биласизми, сузишни билмайдиган инсон биринчи маротаба дарёга ташлашдан олдин ўйлаб кўради: қани сузиб ўта олармикинман ёки йўқми деб. Менинг тушунчамда ҳам тадбиркор бўлиш ва тадбиркорлик дарёсида сузиш учун биринчи навбатда инсон ўзини тадбиркорликнинг илми, маънавияти, ишбилармонлик манфаати, қолаверса куч-қуввати юқорида айтиб ўтилган омиллар асосида ватанпарварлиги, инсонпарварлиги, меҳнатсеварлиги, иродаси борлигига ишониши керак. Биласизми, аёлларга Оллоҳ тадбиркор бўлишни насиб этган. Чунки оиланинг бекаси бўлибгина қолмай, оиладаги барча ишларни бажара оладиган аёлни мен тан оламан. Шунинг учун тадбиркор аёл ролига кириб келишимдан олдин ўзимни синовдан ўтказиш учун жуда кўп ҳаёт ташвишлари билан тўқнашишга мажбур бўлдим. Биласизми, қайғули ташвиш бор, хурсандчилик ташвиши бор. Ўша хурсандчилик ташвиши қалбимда Ватан тушунчаси тимсолида мавж уради.

Инсон Ватани учун ўзини фидо қилишга, унга фидойи бўлиш учун ўта меҳнатсевар бўлиши керак. Шунинг учун ҳам мен тадбиркорликни ёшлигимдан бошлаганман, десам хато бўлмайди. Отам, онам оддий кишилар бўлган. Отам ўз фарзандларини тадбиркорликка ўргатганлар. Мен қиз бола бўла туриб иморат қуришда иштирок этганман, ғишт қуйганман. Демак, мана шу фидойилик ёшликдан тарбия қилинган ва унинг белгилари ўша вақтдан бошланган. Тадбиркор дегани менимча ўз имкониятларини, билимини тадбиқ қилиниши демакдир.

Мен пахта даласида, мактабда, дорихонада ишлаганман. Жамиятга, Ватанга нимадир бериш туйғуси бошқа инсонлар қатори менда ҳам авж олган кезларда жуда ёш эдим. Шундай бўлса ҳам бир кун келиб, меҳнатим, шижоатим зое кетмаслигини билардим. Ана шундай умидли кунларга истиқлолга эришгандан сўнг етишдик. Мана турмуш ўртоғим билан бирга тадбиркорликни ҳам бошладик. Олий ўқув юртидан олдин малака ошириш институтида маркетингни биринчи бўлиб очдик. Иқтисодчи ва файласуфларни тайёрладик. Турмуш ўртоғим Туркия давлатидан тўқимачилик саноати учун илғор технологияни олиб келиб, ишлаб чиқаришга жорий этди. Даставвал «Орхан Чираган» турк фирмаси билан алоқа ўрнатдик. 1995 йилдан бошлаб илгари қўшма корхона таркибида бўлган бўлсак, аста-секин мустақил ишлашга ўтдик. Фаолиятимиз кенгайиб, ўз ишимизни йўлга қўйдик. Хусусий корхона ташкил этдик. Чет элдан мамлакатимиз учун зарур технологияни (дон маҳсулотлари билан боғлиқ технологияларни) келтиряпмиз. Бу технологиялар Тошкент вилояти туманларида очилаётган кичик корхоналарга ўрнатилмоқда. Бундан ташқари ун, гуруч ва бошқа маҳсулотлар учун полиэтилен қопларни келтиряпмиз. Арзон нархларда хизмат кўрсатиш борасида «Сервис» масканини ташкил этдик. Шунингдек «Дўстлар уйи»ни ҳам тузганмиз. Бу ерда ватандошларимиз, чет элдан келган меҳмонлар, тадбиркорлар ҳамсуҳбат бўлишиб, ўзаро фикр алмашишлари мумкин. Кўп вақтлардан буён «Оқсарой» масканини очишни ўзимизга мақсад қилган эдик, у ҳам амалга ошди. Яна шуниси қувончлики юртимизда тадбиркорликни ривожлантиришга ва уни қўллаб-қувватлаш мақсадида катта имкониятлар яратилмоқда. Бунга жавобан бизлар бутун куч-ғайратимизни сафарбар этиш умидида меҳнат қилмоқдамиз.

Баҳодир МАҲМУДОВ.

Қадриятларимиз

МАЪНАВИЯТ МАСКАНИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази фаолиятини янада такомиллаштириш ва самарадорлигини ошириш тўғрисида»ги Фармони жамиятда юксак ва маънавий фазилатларни камол топтириш, миллий мафкурани шакллантириш, ёшларни бой тарихий меросимиз, тарихий анъаналаримизга, умуминсоний қадриятларга ҳурмат, истиқлол ғояларига садоқат руҳида тарбиялашда жуда катта аҳамиятга эга бўлди. Жамиятимизда юксак маънавий фазилатларни камол топтиришда эса маҳалла алоҳида ўрин тутади.

Чилонзор туманидаги 2-Чарх Камолон маҳалласида бўлиб ўтган илмий-амалий анжуман худди шу масалаларга бағишланди. Уни Ўзбекистон Республикаси «Маҳалла» хайрия жамғармаси Тошкент шаҳар бўлимининг раиси Ҳожиакбар Бахтиёров очди ва олиб борди.

— Маҳалланинг устунлиги шундаки, кўп йиллар давомида бирга яшаган кишилар бир оила аъзоларидек бир-бирларини яхши тушунадилар. Ҳар бир оиланинг мавқеи ва имконияти қўни-қўшниларга кундай кўриниб туради. Маҳалла инсоний фазилатларни кўз-кўз қиладиган, ота-боболаримиздан мерос бўлиб келаётган тафаккур маҳсули, турмуш тарзини ифодаловчи ҳаёт кўзгусидир. Бугунги анжуманнинг «Маҳалла — маънавият маскани» деб аталиши ҳам бежиз эмас. Маҳалла — Ватанимиз ҳаёти, қадриятларини, маънавиятини, маърифатини, маданиятини, ахлоқ-одобимиз, ўтмишимиз, келажагимиз, тинчлигимиз, ҳамжиҳатлигимизни ифодаловчи ҳаёт мактаби, аҳиллик оиласидир. Маҳалла оқсоқоллари, котиб ҳамда маслаҳатчилари жамоа орасида ҳалоллик, инсоний поклик, ҳар қандай масала ва муаммони адолатли ҳал этишда шахсий ибрат кўрсатмоғи, обрў-эътиборли бўлиши, кўпчилик манфаати учун фидойилик қилиши керак. Маҳалла — маънавият ва маърифат ишларини ривожлантиришда асосий ўрин тутмоғи керак. У барчамиз учун доимий ва кундалик ишга айланиши билан бир қаторда ҳар куни, ҳар соат ва ҳамма жойда шуғулланишимиз лозим...

Келинг, энди анжуман бошқа қатнашчиларининг сўзларига қулоқ тутайлик:

• Садриддин САЛИМОВ, «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази Тошкент шаҳар бўлимининг раиси, техника фанлари доктори, профессор:

— Президентимизнинг маънавият соҳасида олиб бораётган ишларимизни янада такомиллаштириш ва самарадорлигини оширишга қаратилган Фармони маърифий ишларни янада тараққий эттиришга хизмат қилиши шубҳасиз. Маънавиятни юксалтириш келажаги буюк давлат қуришнинг энг муҳим омилларидандир. Жойларда маънавият билан боғлиқ ишларнинг амалга оширилиши учун аввало, раҳбарнинг ўзи маънавий етук, маърифатли, тадбиркор, ишбилармон бўлиши керак. Ҳаётимизнинг ҳамма соҳаларида амалга оширилаётган ислоҳотларнинг тақдири юксак маънавий фазилатларни камол топтиришга боғлиқдир. Маънавияти йўқ раҳбар ислоҳотларни барбод қилади. Маънавият бўлмас экан ўз-ўзидан маърифат ҳам бўлмайди. Маънавият ва маърифатни ривожлантирмай туриб маданиятга ҳам эришиб бўлмайди. Маънавияти кучли раҳбар қўл остида ишлайдиган ходимлари ва ишчиларининг маънавиятини ўстиришга катта эътибор беради.

Маънавиятни юксалтиришнинг биринчи ўчоғи ғоя бўлиб, уни ривожлантириш, халқнинг онгига сингдириш маҳалла, ўқиш, иш жойи ҳамда матбуот ёрдамида амалга оширилади. Фарзандларимизнинг маънавиятини тарбиялашда энг асосий омил оила, кейин маҳалладир. Чунки бола тарбияси билан аввало ота-она шуғулланади, кейин қўни-қўшни ва ниҳоят мактаб масъул. Ота-она ўз маънавияти, намунали ҳаёти, меҳнати, таъсирли сўзи ва маслаҳати билан боланинг биринчи тарбиячиларидир. Қадимдан халқимиз «Бир болага етти қўшни ота-она» деб айтган. Чунки, боладаги ота-онаси кўрмаган хатти-ҳаракатлар, ножўя қадам босишлар, муомала даражасини албатта қайсидир бир қўшни кўриши ёки эшитиши мумкин. Ўз вақтида ўз ўрнида берилган танбеҳ, тарбия болани тўғри йўлга солиб юбориши ёки қўни-қўшнидаги бефарқлик, лоқайдлик эса боладаги ёмон хислатларнинг янада шаклланишига йўл очиб бериши мумкин.

Маҳалла — маънавият маскани деб бекорга айтилмаган. Масалан, бир оилани икки ёнида турадиган қўшнилари яхши билади. Ўз навбатида уларнинг ёнида бошқа қўшнилари истиқомат қилади. Бу дегани бу оила ҳақида бутун кўча билади дегани. Маҳалла фаоллари орқали эса ушбу оила ҳақида маҳалла хабардор бўлади. Оқил, тадбиркор маҳалла оқсоқоли ўз ҳудудида жойлашган барча оиладан хабардор бўлмоғи керак. Лозим бўлган тақдирда ёрдам қўлини чўзиши, йўлдан адашганларга тўғри йўл кўрсатиши, маънавий, маърифий ишларни доимо олиб бориши керак. Шундай экан, миллий ва умуминсоний қадриятларни, юксак маънавий фазилатларни камол топтиришга маҳалла фуқаролари ўртасида доимий равишда тарбиявий, тарғибот ва ташвиқот ишларини олиб бориш керак.

• Насиба УСМОНОВА, Халқаро «Олтин мерос» жамғармаси раисининг ўринбосари:

— Аждодларимиз мероси, миллий қадриятлар деганда аввало, миллатимизнинг руҳий ва маънавий дунёсини тўлдириб турган барча нарсаларни кўзда тутамиз. Ўзбекистонда яшаётган барча халқларнинг тарихи ва маданиятига оид республика ҳудудида ва чет элларда сақланаётган ноёб қўлёзмалар, маданий-тарихий ёдгорликлар, ҳунармандчилик, халқ амалий санъати ва оғзаки ижод намуналари, санъат ва бадиий асарлар, кинофильмлар, театр, мусиқа, рақс ва ашулачилик санъати дурдоналари, хусусий коллекциялар, давлат ва маданият арбобларининг ёзишмалари, қадимий чолғу асбоблари, либослари — ҳаммаси аждодларимиз мероси,миллий қадриятларимизга киради. Халқимизнинг маънавий бойлиги шу қадар улканки, уларни ўрганиш, тарғиб этиш, сақлаш анча куч ва вақт талаб қилади. «Олтин мерос» жамғармаси мамлакатимиз ичкариси ва турли сабаблар билан дунёнинг кўп мамлакатларига тарқалиб кетган миллатимизнинг фахри, ифтихори, аждодларимизнинг хотираси бўлмиш ушбу қадриятларни ўрганиб, уларни илмий таҳлил қилади. Имконияти борича уларни юртимизга қайтариш йўлида музокаралар олиб боради. Ачинарлиси шуки, баъзи бир ёшларимиз ана шундай тарихий бойликларнинг қадрига етмай, уларга ўзгача назар билан қараб, ҳаттоки ташлаб юбориш ҳоллари ҳам учрамоқда. Миллий қадриятларимизга бу қадар беписандлик билан қараш ўтмиш мафкурасининг асорати саналсада, аслида эса маънавий қашшоқликнинг аянчли бир кўринишидир. Бугунги кунда биз катталарнинг биринчи навбатдаги вазифаларимиздан бири, миллий қадриятларимиз миллатимизнинг ор-номуси, виждони ҳам эканлигини, уларни ўрганиш ва йиғиш халқимиз бурчи эканлигини ёш авлодга тушунтиришимиз лозим. Маҳаллалар бу борада катта куч. Оқсоқоллар ва фаоллар ёрдамида ёшларимиз маънавий дунёсини шакллантириш, дунёқарашларини кенгайтириш борасида тарғибот ишларини олиб боришлари керак. Барча соҳаларда бўлгани каби барча ҳамжиҳатликда ягона мақсад йўлида ҳаракат қилсак, мақсадга эришишимиз мумкин...

Илмий-амалий анжуманда Республика «Маҳалла» хайрия жамғармаси Тошкент шаҳар бўлими раиси ўринбосари, тарих фанлари номзоди Муборак Юнусхўжаева «Маънавияти юксак ёшлар истиқлолимиз таянчи», 2—Чарх Камолон маҳалласининг оқсоқоли Турғун Абдуллаев, «Чойхона — маънавият ва маданият нурхонаси», шоиралардан Нодира Рашидова, Фарида Усмоновалар «Маънавиятнинг шаклланишида оила муҳити ва маҳалланинг ўрни» мавзусида ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Анжуманда Чилонзор тумани маҳаллаларида олиб борилаётган иш тажрибаларини бошқа туманларга тарғиб этиш таъкидланди. Шунингдек, шаҳримиз маҳаллаларида маънавий-маърифий ишларни янада такомиллаштириш ва самарадорлигини ошириш ишларига оид тадбирлар белгиланди.

Дония ЗОКИРОВА.

Таҳририятга хат

НОЧОР БЕКАТЛАР

Сўнгги йилларда шаҳримизда транспорт бекатлари қурилишига эътибор кучайди. Ёз жазирамаси ва қиш қаҳратонида ҳам йўловчилар бу қулай бекатлар хизматидан бемалол фойдаланадиган бўлиб қолишди. Шундайлар жумласига серқатнов кўчалардаги жуда кўплаб бекатларни киритиш мумкин. Хусусан биргина Уста Ширин кўчасининг ўзида шу йил учта ҳашаматли бекат қад кўтардики, беихтиёр бу ердаги қулайликларни кўриб туриб уларнинг бунёдкорларига раҳматлар айтгинг келади.

Лекин шаҳримизнинг ҳамма жойларидаги бекатлар шунақа янги, батартиб деб бўлмайди. Ҳали ҳам кўчаларда чор-ночор бекатлар учрайдики, улар пойтахтимиз ҳуснига фақат доғ туширади холос. Айниқса, бундай ҳолни марказий кўчаларда ҳам учратиш кишини ранжитади. Масалан, ишчилар шаҳарчасидан бошланадиган Зуҳур Қобулов кўчаси марказий йўллардан бири ҳисобланади. Бу кўчадан 14, 21, 26-троллейбуслар ва уч йўналишдаги автобуслар мунтазам қатнаб туради. Лекин афсуски, кўчадаги бекатлар ночор аҳволда. Шунингдек Уста Ширин кўчасининг бошланиши ва охиридаги бекатлар йўловчилар талабига мутлақо жавоб бермайди. Бу бекатларда ҳатто ўтирадиган жой ҳам йўқ. Троллейбус ва автобус кутаётган кексалар ва ёш болали аёллар бир неча дақиқалаб тик оёқда туришади. Бу «ўгай» бекатларга қачон тартиб киpаркин? Мутасадди идоралар шу ҳақда ўйлаб кўрса яхши бўларди.

Абдуфаттоҳ НАБИХЎЖАЕВ,
кекса журналист.

«Тошкент» маиший тикув корхонасининг пойабзал таъмирлаш устахонасининг бош устаси Жомил Локимов ўн саккиз йилдан буён шу соҳада меҳнат қилади. Жамоада 18 киши ишлайди. Уларнинг ҳар бири ўз касбининг усталари саналади.

СУРАТДА: Жомил Локимов иш устида.

Усмон Усмонов олган сурат.

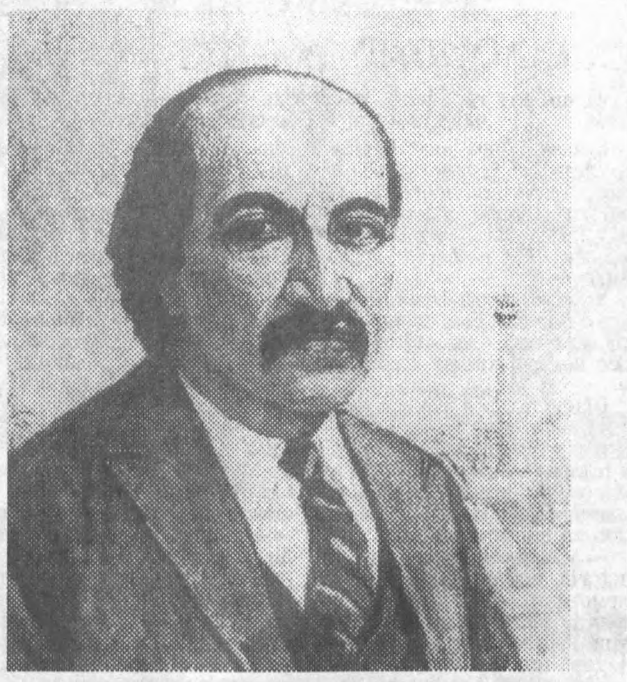

Фитрат

КЕЛ ГУЛИМ, ОЕҒИНГГА ЙИҚИЛАЙ

Гўзалим, бевафо гулистоним,
Боғ умримда тоза райҳоним,
Ғаму қайғуларим ҳужумидан
Сен эдинг меҳрибон нигоҳбоним.
Мени беҳуда ташладинг-кетдинг,
Нега ўлдирмадинг-да тарк этдинг.

Кел, гулим, кел, аёғингга йиқилай,
Бир замон қўй: тўлиб-тошиб йиғлай,
Қўй, бир оз қўйки, хоки пойингни
Сурмадек ёшли кўзима суртай.
Кетма, тур, тингла арзи ҳолимни,
Арз этай ҳоли пурмалолимни.

Қани ула дамки, сен эдинг ёрим,
Мунисим, ҳамдамим, мададкорим.
Сенинг оғуш илтифотингда
Роҳат этмишди жисми бемозим.
Мени беҳуда ташладинг-кетдинг,
Нега ўлдирмадинг-да тарк этдинг.

Кел, аёғингга қон бўлиб тўкилай,
Бир нафас дард-ҳажрдан қутулай.
Кел, гўзал дилбарим ки сочингни
Бир тарай, бир ўпай-да сўнгра
Мени беҳуда ташладинг-кетдинг,
Нега ўлдирмаданг-да тарк этдинг.

КИМ ДЕЯЙ СЕНИ?

Оппоғим, худо асрагай сени,
Кўз балосидан сақлагай сени,
Сен жаҳоннинг нозанини сен,
Қайғуларга ҳеч солмагай сени.

Қип-қизил гулим, ёп-ёруғ ойим,
Кетма, тур бироз мен кўрай сени.
Дардли жонимнинг сен давосими?
Мунгли кўнглимнинг подшосими?

Гулми сен, кўзим? Жонми сен, қўзим?
Кўнглимнинг бути ё худо сенми?
Билмадим, гулим, айт ўзинг кулиб;
Ошиғинг нечук атагай сени?

ШОИР

Букун йиғлаб ўтирмишдим, сен келдинг,
Бир шоирнинг бир сўзини сўзладинг.
Мен у сўзнинг руҳингдаги изларин
Сенинг гўзал кўзларингда ўқидим.
Ўқидукча у издан
Ўзим учун кўп умидлар тўқидим.
— Умидсизча яшай олмай нетайин,
Эмиш... Шоир севгилисига ёзган
Бу ёзувда қайғуларини тўкмиш.
Сўзларининг энг охирида ондан
Руҳи учун бироз кўмак истамиш.

АБДУРАУФ ФИТРАТНИНГ 110 ЙИЛЛИГИГА

ИСТИҚЛОЛ ЖАРЧИСИ

XX аср ўзбек адабиёти ва ижтимоий-гуманитар фанларининг буюк намояндалари орасида Абдурауф Абдураҳим ўғли Фитрат алоҳида ўринни эгаллайди. Зеро, асримиз адабиётининг барча турлари тараққиёти унинг номи билан боғлиқ. Усиз, унинг ижодий меҳнатисиз на замонавий шеъриятимизни, на насримизни, на драматургиямизни, на адабиётшунослигимиз ва танқидчилигимизни тасаввур этиш маҳол. Агар Фитратнинг сиёсатчи, файласуф, тарихчи, санъатшунос ва тилшунос сифатидаги улкан хизматларини ҳам инобатга оладиган бўлсак, унинг XX аср ўзбек бадиий ва ижтимоий тафаккури тарихидаги ўрни аён бўлади-қўяди.

Бугун ўзбек халқи буюк фарзандининг оламшумул хизматларига илк бор одилона юксак баҳо бериб, таваллудининг 110 йиллигини нишонлаб турибди. Ушбу муборак сана арафасида Фитрат тўғрисида кўп мақолалар ва рисолалар эълон қилинди, унинг қатор асарлари қайта матбуот юзини кўриб, китоб жавонларидан ўрин эгаллади. Аммо шунга қарамай, биз, адабиётшунослар, ҳали серқирра ижод ва қомусий билим соҳиби бўлмиш Фитратни бутун бўйбасти билан халқимизга таништирганимизча йўқ.

Буюк давр буюк инсонларни дунёга келтиради. XX аср ўзбек халқи тарихидаги шундай буюк тарихий даврлардан эди. Асримиз бошларида жаҳоннинг талайгина мамлакатларида эса бошлаган ҳуррият шабадалари XIX асрнинг иккинчи ва қисман XX асрнинг бошларида яшаган маърифатпарварларимиз туфайли кўз оча бошлаган ўзбек халқи ва унинг тупроғига ҳам етиб келди. XX асрнинг ўзбек халқи учун ҳуррият ва истиқлол асри бўлиши лозимлигини бутун қалблари билан ҳис этган жадидлар халқимизнинг басират кўзларини янада очишга бел боғладилар. Жадид мактаби, матбуоти, адабиёти ва театри майдонга келди. Бу қудратли ғоявий-маърифий ҳаракат мустамлака кишанларини парчалаб, халқимизни миллий тараққиёт сари етаклаб боришни ўз олдига мақсад қилиб қўйди. Фитрат Беҳбудий, Мунаввар қори, Чўлпон, Абдулла Қодирий, Абдулла Авлоний сингари буюк замондошлари билан бирга шу мақсад рўёбга чиқиши учун курашди.

1909 йилдан, яъни Фитратнинг Туркияга ўқишга борганидан 1917 йил, Февраль инқилобига қадар бўлган даврни адиб ижодий тадрижининг дастлабки босқичи, деб атасак, у шу даврда миллий истиқлол жарчиси сифатида шаклланa борди. «Мунозара», «Ҳинд сайёҳи» бадеалари, публицистик мақолалари, шеърлари, «Бегижон» ва «Або Муслим» сингари пьесаларида ҳуррият, истиқлол ва истиқбол ғоялари мавжланиб турди.

Октябрь инқилобининг ғалаба қозониши ва Туркистон мухториятининг қонга ботирилиши натижасида Фитрат сингари истиқлол жарчилари жиловлана бошлади. Совет давлати барқарорлашиши билан «эски зиёлилар» ижод этиш имкониятидан маҳрум бўла бордилар. Матбуот эшиклари Фитрат сингари халқнинг виждони бўлган адиблар қаршисида тақ-тақ ёпилди. Бу — Фитрат ижодининг учинчи, фожиали, даври. У дастлаб, ҳеч нарсага қарамай, серқирра ижод соҳиби сифатида қалам тебратди. «Абулфайзхон» сингари пьесаларини ёзди. Лекин бу асарлар ичига яширинган портлагични кўрган Совет давлати Фитратнинг ортиқ ижод этишига имкон бермади. Шундан кейин у илмий-педагогик фаолият билан шуғулланди. У ҳатто ана шу машаққатли даврда ҳам ўзбек фани, хусусан ижтимоий тафаккурини янги юксак-

ЭЪТИҚОДЛИ, МАРДОНА АДИБ

ликка олиб чиқувчи «Бедил» сингари бадеалари, ўзбек ва форс-тожик адабиётининг мумтоз намояндалари тўғрисидаги мақолалари билан бойитди.

Аммо, модомики, биз ушбу мақолада аввало Фитратнинг истиқлол куйчиси сифатидаги сиймосини ёритиш вазифасини мақсад қилиб қўйган эканмиз, адиб ижодининг иккинчи даврига хийла тўхтаб ўтишни лозим, деб биламиз.

Фитрат 1917 йил Февраль инқилобидан кейин Туркистон заминига ҳам мустақиллик офтоби нур сочажагига умид боғлади. Лекин у билардики, мустамлакачилик ғояси ҳали тирик экан, бу эзгу мақсадга эришиш осон кечмайди. Шунинг учун, аввало, мудроқ халқни уйғотиш, уни пароканда ҳолатдан олиб чиқиш, бирлаштириш, қудратли халққа айлантириш зарур. У шу қийин вазифани адабиёт ёрдами билан, ёниқ сўз воситаси билан амалга ошириш мумкинлигига имон келтириб, шавқ билан ижод этди. У шу кезларда битилган шеърларининг бирида ўзбек шеърияти тарихида биринчи бўлиб Ватанни онага қиёс қилган ҳолда ёзди:

Онам! Сени қутқармоқ учун жонми
керакдир?
Номусми, виждон билан иймонми
керакдир?
Темур била Чингиз қони тошди
томримиздан,
Айтгил! Сени қутқармоқ учун қонми керакдир?
Ёв суққали келгач қиличини юрагингга,
Туш олдига, ол кўксимни —
қалқонми керакдир?

Бу шеърда тасвирланган лирик қаҳрамон ўзбек шеъриятининг Фитрат туфайли янги қиёфага, янги шаклга кира бошлаганидан дарак беради. Шу пайтга қадар шеъриятимизда бундай жанговар ғоя, даъваткор фикр, халқнинг тарихий тақдири билан боғлиқ руҳ акс этмаган эди десак, янглишмаган бўламиз.

«Юрт қайғуси» деб номланган сочмасида эса оташқалб шоир бундай сўзларни ёзди:

«Бағрим ёниқ, юзим қора, кўнглум синиқ, бўйим букук.

Сенинг зиёратингга келдим, Султоним!

Эгилган бошим, қисилган виждоним, куйган қоним, ўртанган жоним учун бу сағанангдан даво излаб келдим, Ҳоқоним!

Юз йиллардан бери жафо кўруб, ғам чекиб келган туркнинг қонли кўз ёшларин этакларингга тўкарға келдим.

Қоронғулар ичра ёлғуз қолған ўзбек кўзлари учун тупроғингдан сурма олгали келдим...»

Фитрат таваллудининг 110 йиллиги ҳали Амир Темурга бағишланган тантаналар совимаган кунларда ўтаётгани бежиз эмас. Фитрат қоронғи 1917 йилдаёқ буюк бобокалонимиз руҳига мурожаат этиб, бугунги истиқлол кунлари келиши учун ундан мадад сўраган; унинг руҳисиз халқимиз ўз истиқлолига эриша олмаслигини билган. Шунинг учун ҳам Амир Темур курашчан руҳининг ҳар бир ўзбек қалби ва шууридан жой олишини истаган-у.

Фитрат шу мақсадда 1917 йил Октябрь инқилоби арафасида яна Соҳибқирон руҳига мурожаат этиб, «Темур сағанаси» пьесасини ёзган. Замондошларнинг гувоҳлик беришларича, бу пьеса томошасидан кейин кишилар дув-дув оққан кўз ёшлар ва истиқлол учун курашга шайланган қалблари билан томоша залини тарк этганлар.

Ўз халқининг миллий мустақилликка эришишини бутун қалби ва вужуди билан истаган, ўз ижодининг моҳиятини, ўзининг дунёга келиш миссиясини шундагина кўрган Фитрат 20-йилларда «Чин севиш», «Ҳинд ихтилочилари», «Абулфайзхон» сингари пьесалар ёзиб, уларда миллий озодлик ғояларини пардаланган ҳолда тасвирлади. Лекин томошабинлар ҳам, Совет давлати ҳам бу асарлардаги, масалан, «Инглизнинг энг яхши тарбияси уни Ҳиндистондан қувмоқдир», деган сўзларнинг кимга қаратилганини тўғри тушундилар. Фитрат ҳатто мустабид тузум қиличи чархлана бошлаган кезларда ҳам ўз эътиқодидан қайтмай, истиқлол жарчиси сифатида шу тарзда мардона курашди.

Бугун, Фитрат таваллудининг 110 йиллиги нишонланаётган бир замонда халқимиз истиқлол куйчисига бўлган улкан ҳурматини яна бир бор намойиш этиб, унинг хотираси олдида бош эгади.

Наим КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси
фан арбоби.

АЛБАТТА КИТОБ ЁЗАМАН

Бир пайтлар мен роман ёзмоқчи эдим. Қаҳрамони Фитрат бўлиши керак эди.

1950 йилнинг охири 1960 йилларнинг бошларида, биласиз, ҳаётда кўтарилиш кўзга ташланди. Абдулла Қодирий номи, унинг асарлари қийинчилик билан бўлса ҳам юзага чиқа бошлади. Шу пайтда Чўлпон билан Фитратга ҳам йўл очилармикин деган умид туғилди-да! Шу пайтда мен бир роман ёзишга киришганман. Романни ёза олмадим. Ёза олмас эканман, энди ҳис этаяпман. Ўша пайтда «Ўзбекистон» нашриётида Фитратнинг «Қиёмат» номи билан бир кичик китоби босилди. Эсингизда бўлса керак, кўрган бўлсангиз керак. Озгина тарқалди-да, ҳали тўла тарқалишга улгурмай у китоб тақиқланди. Ўша пайтларда «Тирик сатрлар» деган китоб ҳам энди чиқаётганда, босмахонанинг ўзидаёқ тўхтатиб қўйилган. Шунақа шароит эди-да, ўша йиллар. Олтмишинчи йиллардаги кўтарилишдан кейин бирданига яна бир тўхташ даври бўлди. Қисқаси мен мана шундай шароитда Фитрат тўғрисидаги асаримни бошлашим мумкин эмаслигига қаноат ҳосил қилдим. Бу асар ҳали хом экан, мени ўша даврдаги тасаввурларим ҳам ҳали тўла эмас экан. Ҳозир қўлимда бир 200 бетга яқин қўлёзма бор. Буни агар насиб қилса жиддий қайта кўриб чиқиб, эълон қилиш ниятим бор.

Бугун Мустақиллик туфайли Чўлпонлар бағримизга қайтди.

Мен роман ёзмоқчи бўлиб, ўша Фитрат ҳаётини анча ўргандим. Ўша пайтлар кўнгилда фикрлар уйғонган йиллар Фитрат билан яқин бўлган кишилар билан учрашдим. Улардан биттаси Фитратнинг рафиқаси, раҳматли Фотима опа эди. Жуда ажойиб, фариштали аёл эдилар. Кўркам, юзи бир чиройли, нозик, самимий, ақли ўткир бир аёл эди. У киши бир вақтлар радиода тожик тили эшиттиришлари бўлимида ишлаганлар.

Қатағонда «халк душмани» бўлган инсонларнинг оиласи — ўзидан кам жабр чекмаган. Шундай эмасми? Шу кунлар буларда ҳам акс этган. Ўша Фотима опанинг титроқ овози ҳалигача менда сақланиб қолган. Фитратнинг синглиси Маҳбуба Раҳим қизи деган бир киши эдилар. 1960—70-йилларда у кишининг анчамунча шеърлари ҳам босилган газета ва журналларда. Бу номни радиотингловчиларимиз ҳам эшитган бўлиши керак. Бу киши адиба эди. Мақсуд Шайхзоданинг қариндоши. Бек деган кишининг рафиқаси эди. Ниҳоятда самимий инсон эди.

Фитратнинг фаолиятини ҳам, ижодини ҳам ўрганиш менимча, келажакнинг иши. Уни бутун асарлари чоп этилгандан кейин Фитратнинг кимлиги, нималарга қодирлиги халқимизга янада маълум бўлади.

Омон МУХТОР,
Ўзбекистонда хизмат
кўрсатган санъат арбоби.

Зуллисонайн санъаткор Фитрат миллий адабиётимиз ва маданиятимиз тарихида энг аввало шоир, ёзувчи, драматург, публицист, тарихчи, этнограф, таржимон, тилшунос, адабиётшунос, манбашунос ҳамда шарқшунос олим сифатида бой мерос, ўчмас из қолдирган беназир ижодкорлардан ҳисобланади.

Фитрат XIX асрнинг охири ва XX асрнинг бошида ижтимоий-сиёсий оқим сифатида Бухоро ва Марказий Осиёга кириб келаётган жадидчилик ҳаракатига қўшилади. Маърифатпарвар жадидчилик («жадид» арабча «янгилик» дегани) оқими ўз даврида прогрессив аҳамиятга эга эди. Чунки, жадидчиликнинг асосий мақсади меҳнаткаш халқ оммасига илм-маърифат тарқатиш, йўқсиллар фарзандларига янги усули жадид мактабларини очиб ўқитиш, тижорат, илм-ҳунарга, дину диёнатта йўл очиб беришдан иборат эди.

МАНГУЛИККА ДАХЛДОР

Маърифатпарварликдан маърифатчиликкача, ундан ҳуррият, истиқлол байроқдоригача бўлган ижтимоий-сиёсий йўлни босиб ўтган Фитрат 1914 йилда Бухорога қайтиб келади. Москвада беш йиллик (1909-1913) ўқишни тугатиб Бухорога қайтган маърифатпарвар ва исёнкор ёшлар Файзулла Хўжаев, Абдуқодир Муҳиддиновлар воҳада фаолият кўрсатаётган жадидлар, илғор ғояли маърифатпарвар зиёлилар атрофига жипслашадилар. Исмоил Ғаспиринский асос солган «усули жадид» мактабларини Бухоро ва бутун Ўзбекистонда очишга ҳаракат қиладилар. Самарқандда Маҳмудхўжа Беҳбудий, Абдуқодир Шакурий, Сиддиқий Ажзий, Тошкентда Мунавварқори Абдурашидов, Абдулла Авлоний, Бухорои Шарифда Абдулвоҳид (Мунзим) Бурҳонов, С. Айний, Низомиддинлар бошчилигида янги жадид мактаблари очилиб, камбағал-йўқсиллар болаларини ўқита бошладилар.

Абдурауф Фитрат, Файзулла Хўжаев, Абдулвоҳид Мунзим, Муҳиддин Мансуровлар бошлиқ жадидлар 1917 йилнинг баҳорида ислоҳот талаби билан амирлик салтанатига қарши намойишга чиқдилар. Бухоро ҳукмдори амир Саййид Олимхон сарбозлари намойиш қатнашчиларига жазо қўллайдилар. Мамлакатда ислоҳот ўтказиш талаби билан Регистон майдонига чиққан юзлаб жадидлар, маърифатпарвар зиёлилар калтакланадилар, зиндонга ташланадилар, қувғин қилинадилар. Намойиш қатнашчиларидан мулло Назрулло 150 дарра, ёзувчи Садриддин Айний эса амир фармони билан 75 дарра калтакланиб зиндонга ташланадилар. Бухорода тартибсизлик, нотинчлик бошланди. Фитрат, Файзулла Хўжаев, Абдулвоҳид Мунзимлар амир таъқибидан қочиб, Тошкент, Самарқанд ва бошқа шаҳарларда жон сақлайдилар. Фитрат ва Файзулла Хўжаевлар Советлар тузумини ночор қарши олиб, большевиклар чизиғидан юришга мажбур бўлсалар-да, лекин меҳнаткаш халқ оммаси чинакам озодлик — ҳуррият ва истиқлолга эга бўла олмаганликларини ичичларидан ҳис этар эдилар. Улар большевиклар найрангига кўплар қатори алданганликларини сўнг тушуниб борадилар. Фитрат ёш республика истиқболи йўлида ўзининг бутун ижодини, ижтимоий-сиёсий фаолиятини ишга солиб ишлайди. Адиб бадиий, илмий ва маърифий фаолият билан бирга давлат ва жамоат арбоби сифатида худди шогирд Файзулла Хўжаевдек бир қатор масъул вазифаларда ишлайди. Фитрат Бухоро учун энг қийин (1921-1923) йилларда воҳа халқи фаровонлиги учун зўр фаолият кўрсатиб меҳнат қилади.

Фитрат серқирра фаолиятида ўзини халқчил, чинакам давлат ва жамоат арбоби сифатида кўрсатади. Лекин Ф. Хўжаев ва Фитратларнинг йўлига ғов бўлувчи гуруҳбоз мухолифлар устозу шогирдлар шаънига бўлмаган туҳмат тошини отадилар. Ф. Хўжаев ва Фитратлар устидан туҳмат ва бўҳтонлар тўла шикоятлар юқори ташкилотларга, халқлар «доҳий»си Сталин номига ёзилади.

1923 йилнинг баҳорида Сталин томонидан Файзулла Хўжаевни бутун оиласи (онаси, синглиси, хотини ва қизи) билан ўзининг ҳовли боғига чақириб олинади. Лекин пайтдан фойдаланиб иш тутган Фитрат ва Ф. Хўжаевнинг мухолифлари асосий ҳужумни Фитратга қаратадилар. Фитрат, Файзулла Хўжаевлар замондошларининг айтишларича, қаттиқ изтироб чеккан ва тушкунликка тушган ёзувчи ўз жонига қасд қилишгача бориб етган. Бу воқеани бизга 60-йилларда Қори Йўлдош Пўлатов ҳикоя қилгандилар. Бу оғир ва ҳунук воқеалардан хабар топган Ф. Хўжаев устози Фитратни зудлик билан пойтахтга чақиртириб олади. Фитрат Ф. Хўжаев ёрдамида Москвадаги Лазарев номидаги тиллар институтига ишга кириб, ёшларга, талабаларга дарс беради. Кейинчалик шарқшунослик илмий тадқиқот институтига айланган бу даргоҳда Фитрат зўр илмий фаолият кўрсатади. «Қиёмат», «Абулфайзхон» асарларини Москвада чоп эттиради.

Ҳа, халқ севган ва ардоқлаган ёзувчи ва олим Фитрат мангулликка дахлдор сиймодир.

Мажид ҲАСАНИЙ,
филология фанлари номзоди.

Фарзандлар оталар ҳақида

МУБОРАК НОМЛАРИ ДИЛИМДА

Истиқлолнинг йўллари узундан-узоқ... Қарайману у миллионлаб орзу-умидлар, фидо бўлган жонларнинг меваси эканлигини ҳис этаман. Қарайману истиқлолимизнинг нурли қуёшига шукроналик билан боқиб турган Фитрат, Чўлпон, Усмон Носир, Файзулла Хўжаев каби асл ўғлонларнинг руҳи покларини кўраман.

Фитратнинг қизи Севара опа Кароматиллахўжаева билан суҳбатлашаману тасаввуримда ўша йиллар намоён бўла бошлайди.

— Севара опа, 1991 йилда ҳазрат Алишер Навоийнинг 550 йиллиги муносабати билан Фитрат домла ҳам улуғ шоир номидаги юксак мукофотга сазовор бўлганди. Республикамиз Президенти Ислом Каримовнинг қўлидан мукофотни олаётганингизда қалбингиздан нималар кечган эди?

— Дастлаб отам ҳаёт бўлсаю уни ўз қўллари билан олсалар қани эди, шундай улуғ кунларни кўрсалар эди деб ўйладим. Рости мукофотни қўлимга олиб, анчагина ўзимга келолмадим. Қувончданми, шукроналикданми, отамнинг армонлари менга кўчганиданми, юрагим титрар эди. Ўшанда отамнинг орзуси ушалганидан, юртимиз мустақил, озод диёр бўлганидан, отам шу эрк қуёшини менинг кўзларим билан кўраётганидан беҳад севинган эдим. Ўша лаҳзада падари бузрукворимнинг руҳи поклари қанчалар шод бўлганлигини ўйласам, бир севинчим ўн бўлади. Бу йил Фитратнинг 110 йиллигини нишонлаш ҳақида ҳукуматимиз қабул қилган қарор, ушбу тантанани ўтказиш истиқлол шарофати деб биламан.

— Фитрат домлани олиб кетишганда сиз саккиз ёшларда бўлган экансиз...

— Ҳали қизалоқ бўлсам ҳам отамни яхши эслайман.

— Тошкентга қачон кўчиб келгансизлар?

— 1932 йилда отам онам Ҳикматой Фитратовага уйлангач, Самарқанддан Тошкентга кўчиб келганмиз. Аввал Олой бозори атрофидаги кичкина бир уйда яшадик. Кейин Гулистон даҳасидан катта ҳовли сотиб олдик. Гулистонни биларсиз?..

Шу онда раҳматли тоғамнинг дўкон орқасидаги бир ҳовлини кўрсатиб, шу ерда Фитрат номли шоир яшаган деганлари ёдимга тушади. Тоғамдан Чўлпоннинг шеърларини, Фитратнинг «Абулфайзхон» фожиасини (тоғам уни томоша дер эди) эшитганман. Абдулла Қодирийнинг «Ўтган кунлар» романини эса ёд ўқирдилар. Ёшгина бола ўша 116 миди, 118 миди рақамли уйнинг табаррук эканлигини билмаганман. Билсам остонасини ўпмасмидим. Ҳозир у жойлар бузилиб, ўрнида ҳашаматли бинолар қад ростлади.

— Бешёғоч билан Чақарнинг ўртасида Гулистон маҳалласи бўларди. Шу ердамиди?

— Худди ўша ерда. Ҳовлимиз ички-ташқили, кенг, ёруғ эди. Ниҳоятда файзиёб бу уйимиздан ўша пайтлардаги ажойиб қалам аҳлларининг қадамлари узилмасди. Элбек, Лоҳутий, Шайхзода, Чўлпонларнинг суҳбату шеърхонликлари алла-паллагача давом этар эди. Ғафур Ғулом деярли ҳар куни келар эдилар. Евгений Бертельсни ҳам илк бор уйимизда кўрганман.

Отамнинг ҳар соҳадан дўстлари, биродарлари жуда ҳам кўп эди. Домла Ҳалим Ибодов, Тўйчи Ҳофиз, Карим Зокиров ҳам азиз меҳмонимиз эди. Шоирлар шеърхонлик қилишса, ҳофизлар даврасида созлар тилга кирар эди. Отам жуда билимли, дилбар киши эдилар.

— Баъзи гапларга қараганда Фитрат домла Мухтор Ашрафий билан бирга опера ҳам ёзган эканлармн? Шу асарни топса бўлармикин?

— Тўғри айтдингиз. Икковлари Бухоро амирлиги ҳақида «Тўлқин» деган опера либреттосини ёзишган. Унинг премьераси ҳам бўлди. Лекин кейин умуман саҳна юзини кўрмади. Сабаби отам ҳибсга олинди. Операга ҳужум бўлди. Бир сафар Мухтор Ашрафийдан опера либреттоси борми, деб сўровдим, у ёқиб юборганман, деди. Қандоқ қиламиз, шундай мудҳиш замон эди.

— Фитрат домла ҳибсга олингач, сизларга ҳам анча зуғум ўтказилган бўлса керак?..

— Нимасини айтасиз... Отамни олиб кетишгач, онамни ҳам қамоққа олишди. Мен Қумлоқдаги болалар уйида тарбияландим. Яхшиям тоғам бор экан, олиб кетдилар. Сал фурсат ўтмай тоғам ҳам қамоққа олиниб, яна азоб-уқубатлар бошланди.

Онам бир ярим йилдан, сўнг озод бўлдилар. Гулистон даҳасидаги уйимизга борсак у ерга одамлар ўрнашиб, ўзиники қилиб олибди. Бизни ҳайдаб юборишди. Кимга бориб дод деймиз? Осмон узоқ — ер қаттиқ бўлса...

Болалигимда халқ душмани деган сўзнинг барча жабру жафоларини бошимдан ўтказдим... Яхши одамлар бор экан, ўрта мактабни битирдим. Мактабда Турсун Собиров деган бир муаллим бор эди. Отам кимлигини билгач, менга далда бериб: «Отангиз улуғ одам, албатта бир куни номи тилга тушади. Яхши кунлар келади» деган эди.

Абдулла Муродхўжаевни жуда миннатдорлик билан эслайман. Шу кишининг ёрдами билан чет тиллар институтини битирдим.

— Таёқнинг икки томони бор экан-да, Севара опа. Бир томони аччиқ бўлса, бир томони одамга тиргак, ҳасса бўлар экан. Сиз бахтли аёлсиз...

— Бахтим шундаки, Абурауф Фитрат деган ажойиб зотнинг қизиман. Қанча мусибатли кунларни кўрсам ҳам, бугун ёруғ юз билан, қалбимда ифтихор билан яшаяпман. Отамнинг муборак номи ҳамиша мен учун йўлчи юлдуз бўлиб келди, шундай бўлиб қолади. «Юк кўтарган юзага чиқади» дейдилар. Халқимиз ҳам кўп йиллар истибдод азобларини бошдан кечириб, бугун нурли уфқларни кўзлаб меҳнат қиляпти. Улар орасида мен — Фитратнинг қизи ҳам борлигимдан, баҳоли қудрат камтарона меҳнатим билан юртим истиқлолига хизмат қилаётганимдан хурсандман.

Темур УБАЙДУЛЛО
ёзиб олди.

Туркий халқлар маданияти тарихида шундай ёрқин сиймолар учрайдики, улар адабиёт ва санъатнинг ёруғ юлдузларидир. Шу боис улар қайси миллат ва мазҳабга мансуб эканликлари билан эмас, балки умумбашариятга қай даражада ва қанчалик хизмат қилганликлари билан алоҳида ажралиб турадилар.

Фавқулодда воқеаларга бой, шиддаткор XX аср бошларида тарих майдонига чиққан Фитрат тез орада нафақат ўз оңа юртида, балки жаҳондаги кўпгина мамлакатларда, жумладан Эрон, Афғонистон, хусусан Туркияда машҳур бўлади. Туркия ва бошқа юртларнинг олимлари, маърифатпарварлари уни ўзларининг маслакдошлари, ҳатто мураббий устозлари, деб билдилар. Дарҳақиқат аҳоли қон-қардош, дини, тили, қалби бир илдиздан камол топган Анадули турклари зиёлилари Фитратнинг 1909 йилда қадимий, аммо ҳамиша гўзал Истанбулга ўқиш учун келишини зўр қувонч ва шоду хуррамлик билан кутиб оладилар. Бу буюк Инсонга очиқ чеҳра билан қалбларини очадилар, Истанбулнинг энг манзарали ва гавжум жойига жойлаштирадилар. Истанбул университетига ўқишга жойлангач, уни таниқли мураббийлар, маърифатпарвар зиёлилар қуршаб оладилар.

Фитрат университетда яхши ўқийди, ўзининг иқтидори, фикрлаш доирасининг кенглиги, хушмуомаласи билан тез орада кўпчиликнинг обрў-эътиборини қозонади, оғизга тушади, чуқур ҳурмат, иззат-икромга сазовор бўлади. У Истанбул университетида ўзбек, форс, турк тилларида мумтоз адабиёти ва тасаффуф тариқатидан дарс беради. Айни чоғда 1909-1913 йиллар, яъни салкам беш йиллик ўқиш даврида Абдурауф Фитрат шарқ мумтоз адабиёти, тарихи, фалсафаси, тили, маданиятини чуқур ўрганади. Хусусан туркий халқлар адабиёти, тили, тасаффуф дунёси адиблари ҳаёти ва ижодини, тариқати ва фалсафасини, жумладан Аҳмад Яссавий, Юнус Имро, Мавлоно Румий, Ҳожи Бектош Вали ва бошқа алломалар мероcларининг жонкуяр тарғиб-ташвиқотчисига айланади. Бадиий ижод билан астойдил шуғулланади. Ташкилотчилик, мураббийлик ишларини олиб боради.

ҚУТЛУҒ ИЗЛАР

Фитрат Туркияда экан, бу ўлканинг деярли барча жойларида бўлади, машҳур шаҳарлари Измир, Кўнё, Арзрум, Эски шаҳар, Оқшаҳарни зиёрат қилади. Атоқли маданият, илмфан, адабиёт-санъат намояндалари билан танишади, улар билан абадий дўстлашади. Ўзи ўқибгина қолмай, бошқаларни ўқитади ҳам. Абдурауф Фитратнинг «Сайҳа» («Чорлов», 1911 йил), «Сайёҳи Ҳинди», «Мунозара» каби илк китобларининг Истанбулда чоп этилиши ва зиёлилар орасида тез тарқаб, юқори баҳоларга сазовор бўлиши унинг илҳомига илҳом қўшди, янгидан-янги ижодий парвозларга ундади.

Айтишларича, Фитратнинг 1909 йилда Истанбулга келишини зиёлилар байрам қилишган бўлса, 1938 йилда (4 октябрь) ўзбек-туркларининг буюк намояндалари қаторида қатл этилган вақт, мотам куни деб эълон қилинган экан. Баъзилар кейинча ҳам вақти-вақти билан Фитрат, Абдулҳамид Сулаймон ўғли Чўлпон кунларини нишонлаб, хотираларини жойига қўйган эканлар...

Биз 1991 йилдан буён, яъни мустақиллик шабадаси эсгандан сўнг Туркияга ҳар йили иккиуч бор илмий сафарларда бўлдик. Ҳар гал борганимда турли мавзулардаги халқаро симпозиум, конференциялар, қурултойларда илмий маърузалар билан чиқишлардан ташқари 1900-1940 йиллар даврида Туркияга борган зиёлиларимиз, хусусан Фитратнинг табаррук номи ва ижоди билан боғлиқ хотиралар, қўлёзмалар, асарлар, жойлар, жамоалар, кутубхоналар, ётоқ — қўнган қўналғалари билан қизиқдик. Улуғ ватандошимизни кўрган-кетганлар, бирга ўқиган ёхуд маърузасини тинглаган кишилар бор-йўқлигини сўраб-суриштирдик. Кутубхоналар, шахсий архивлар, фонд-захираларда бўлиб, шоир китоблари ва қўлёзмаларини изладик. Узоқ изланишлар, сўраб-суриштиришлар натижасида Фитрат ўқиган университет хоналарини, дарс берган жойларни, 4-5 йил яшаган жой — 1900 йилда бухоролик, ғузорлик ватандошларимиз бунёд этган кўпқаватли «Ўзбек такъяси»ни аниқладик. Бошқа баъзи бир манбаларни топдик. Аммо, асл мақсад — Фитратнинг ҳаёти ва ижодига, Истанбул даври фаолиятига доир нодир маълумотлар ва материаллар ҳам ҳозирча оз миқдорда қўлга киритилди.

Шуни айтиш керакки, изланишлар энди бошланди. У давом этиши табиий. Бизга изланишларимизда кекса шоир Файзи Холижий (Кунё), Режаб Шенол, Ҳасан Сўзел (Истанбул) ва бошқа зиёлилар, кекса отахонлар ёрдам қўлини чўздилар. Дунёга машҳур меҳмонхона «Пере Палас» қошидаги адабий уюшма (бошлиғи меҳмонхона соҳиби шоиртабиат Ҳасанбой) «Яссавий» ойлик журналининг бош муҳаррири ва ташкилотчи-раҳбари Эрдўғон Аслиячи каби ўнлаб шоир, носир, журналистларнинг Фитрат бобомизни излашдаги кўмакларини унутиб бўладими, ахир! Дастлабки натижалар Истанбулда чиқадиган «Яссавий» ойлик журналининг июнь сонида «Ўзбекистон мактублари» рукни остида эълон этилди.

Бундан буён ҳам Туркияга илмий сафарларимизда халқимизнинг Туркияда яшаган, ўқиган буюк зиёлилари, жумладан Абдурауф Фитрат ҳаёти ва ижодий фаолиятига оид изланишларимизни давом эттириш ниятидамиз.

Малик МУРОДОВ,
филология фанлари доктори, профессор.

Қатралар

ЮРАК

— Мен юриб турибманки ҳаётдир инсон. Унинг яшаши менсиз мумкинмас — гурс-гурс қадам ташлайди Оёқ.

— Инсоннинг турмуши, ҳаётининг гўзаллиги менинг ишимдан-ку. Унинг ҳаёт кечириши менга боғлиқ, — енгларини шимариб ҳавола-нади Қўл.

— Менинг хизматимни нега эсдан чиқарасизлар? — дея киприкларини юмиб, қовоғини уйди Кўз. — Мен ёруғ дунёни кўрмасам қандоқ ҳаракат қиласизлар? Одамнинг яшаши мен билан.

Уларнинг манманлиги митти Юракка ёқмади:

— Наҳотки, менинг тинимсиз ишлашим натижасида ўзларининг ҳаёт эканликларини ҳис қилишмаса. — дея зум ҳаракатдан тўхтади. Шу ондаёқ Оёқ таёққа айланди. Шалвираган Қўл жонсиз. Юлдуздек чақнаб турган Кўз эса нурсиз...

ҲАССА ВА ОЁҚ

— Кўпроқ юришга дангасалик қилдинг. Эртароқ суяндинг менга. Жиндек маслаҳатим: менга жудаям суяниб қолма, — Оёққа ачинди ҳасса.

— Сенга барибир эмасми? — деди Оёқ.

— Қандай суянишинг менга-ку барибир. Ўзингдан ҳам тузукроқ ҳаракат бўлса узоқроқ яшайсан, дейман-да.

КЕНГ ЖОЙ ҲАМ

Дўстимнинг эшигини тақиллатаман. Ичкаридаги ғўнғир-ғўнғир овоз тиниб, дўстим эшикни очади. Бир таниши билан гапга «шўнғиб» кетганини айтиб, мени ичкарига таклиф қилди.

— Йўқ, уйингга кирганим билан сиғмайман. Сиқилиб кетаман. Хафа бўлма. узрим бор, — дедим уйида ўтирган танишининг кимлигини билганимдан сўнг.

— Уйимиз кенг, ёруғ-ку, қизиқсан-а, — ҳайрон бўлиб ундайди соддадил дўстим.

— Биламан. Бошқа маънода. Узр, — дедим ва у билан отамлашишни бошқа кунга қўйдим.

Диди дидимга тўғри келмайдиган одам билан ўтирсам кенг жойнинг тор бўлиб кетишини, ёруғ бўлса ҳам дилим хуфтон бўлишини ҳозирча дўстим қаёқдан билсин?!

ҲАР КИМНИНГ ЎЗ ВАЗИФАСИ

— «Тақ-тақ»лаб мих қоқишда тинимим йўқ. Сен бўлсанг жағингни оче-еб тинчгина ётибсан, — омбирдан гина қилди болға. Омбир индамади. Иш доим равон, бехато бўлавермас экан. Болғанинг хиёл нотўғри ҳаракатидан тахтани тешиб ўтолмай эгилиб букчайди.

— Михни чиқараман, деб уринма. Бу менинг вазифам, — деди омбир. Ва михни қаттиқ тишлаб суғурди-да тўғрилаб йўлга солди.

— Сен менинг дардим билан яшаётган экансан, узр, — деди болға яна «тақ-тақ»ини бошлаб.

ҚАҲРИНГ БОР-ДА...

— Сени хамирдек оширяпман, тўғрими? — дейди қуёш тафтидан эриётган қор ерга.

— Тўғри. Шу боис сен деҳқоннинг пок дилидаги оппоқ орзуси-қут, баракасан. Кумуш фаслнинг зийнатисан.

— Унда нечун баъзилар мени хуш кўрмайди? — сўрайди қор.

— Нима десамийкин? — ийманиб эмади қор сувини. Бемаврӯд ёғиб, этни чимчийдиган қаҳринг — совуғинг ҳам бор-да.

СУПУРГИ ВА БУРГАН

— Ҳа деб супургини мақтайверасизлар, унинг ишини мен ҳам қойил қилолмайманми? — ўдағайлаб ҳовлини супура бошлади бурган.

Афсуски, дув-дув тўкилган уруғларидан супурган жойи ифлосланиб бораверди.

— Ҳовлининг ўзи тозароқ эди. Қайтанга кўпроқ иш орттирдинг, — деди бурганинг кетидан белини маҳкам боғлаб ишга тушган мулойим супурги.

ЧЎҒ БЎЛМАСА

— Мунча кичиксан. Чанқаганларнинг куни сенга қолмасинда, — мазах қилади катта самовар.

Кичик самовар бунга парво қилмас, ўтхонасидаги тошкўмир ёришиб, аланга олаётганидан кўнгли тўқ эди. Аланга сувни қайнатиб юборди. Катта самовар ўтхонасидаги пайраха милт этган чўғ ҳам бермай, сувни қайнатиш у ёқда турсин, илиқлик ҳам беролмади.

— Сувни қандоқ қайнатдинг? Менга йўлини кўрсат, — сўради катта самовар кичик самовардан.

— Юрагингда чўғ бўлмаса, йўл кўрсатганим бефойда, — деди кичик самовар.

Ғани АБДУЛЛАЕВ.

Болалик боғи

ДАНГАСАЛИК ОҚИБАТИ

(Эртак)

Қадим-қадим замонда товуқлар ҳам бошқа қушлар каби кўкда маза қилиб учишар экан. Ахир осмонда сайр этишга нима етсин?

Кунларнинг бирида товуқлар турналар билан бирга саёҳатга чиқишибди. Зангори кўллар, ям-яшил қир-адирлар устидан учишибди. Роппа-роса икки кун деганда секин пастлай бошлашибди. Экинзорлар, майсазорлар кўзга чиройли кўринибди. Товуқлар учиб-учиб бир серўт, яқинда бошоқлари ўриб олинган буғдойзорга қўнишибди.

«Вой-бўй, ҳаммаёқ ғиж-ғиж дон-ку!» Товуқларнинг севинчдан юраклари ёрилай дебди. Қоринлари очган экан, қоқоқлашиб, ўлармонлик билан донга ёпишиб кетишибди. Жиғилдонларини роса донга тўлдириб олишибди.

— Бас, энди, — дейишибди турналар. Қорнимиз тўйди. Яна йўлга тушайлик.

Бу гап товуқларга ёқмабди.

— Бугунча шу ерда дам олақолайлик. Донлар сероб экан. Бунақа жой қайда бор?

Турналарни қўярда-қўймай кўндиришибди.

Товуқлар яна донлашиб, обдон тўйишибди. Сўнг мудрай бошлашибди.

Оппоқ тонг отибди.

— Энди йўлга отланайлик, — дейишибди турналар.

Товуқлар эринчоқлик билан:

— Қаёққа ҳам борардик, қанча учмайлик, бу ердан соз жой топилармиди? — дейишибди.

— Сизларни бегона жойларга қандоқ ташлаб кетамиз, юринглар, — деб турналар шунча ялинишса ҳам товуқлар кўнишмабди.

Турналар нима қилишларини билмай қолишибди, ахир ҳамроҳлардан айрилиш осон эмас экан-да!

Ноилож қолган турналарнинг жаҳллари чиқибди.

— Э, билганларингизни қилинглар, дангасалик сизларга кўндоқда теккан касал, — дейишибди-да, аста қанот қоқиб осмонга кўтарилишибди. Товуқлар тепасида бир доира ясашибди-да, зангори уфқлар томон учиб кетишибди.

Товуқлар ўзлари хон, кўланкалари майдон бўлиб яйраб қолишибди. Уларни «кишт» дейдиган зотнинг ўзи йўқ экан. То тўйгунча кенг қирда донлашиб, кейин бир-бирларининг биқинларига киришиб мудрашар экан.

— Қорнимиз тўқ, ғамимиз йўқ, қоқ-қоқ, — деб мамнун бўлишаркан.

Товуқлар семиз қўйнинг қўзисидай эт қўйиб, оғирлашиб қолишибди. Юрайми, юрмайми, деб битта-битта қадам босишар экан. Мовий, кенг осмонларни унута бошлашибди. Юмшоқ шамоллар қўйнида учиш хаёли дилларга завқ бермай қўйибди. Аввалгидай қанот қоқиб энтикишлар йўқ, қирмизи уфқларнинг ажиб сеҳр билан чорлаши худди олис тушдай туюлибди. Улар ҳеч нарсани ўйламай, ташвишланмай осойишта яшай бошлашибди. Кунлар бир текисда ўтибди.

Кун ботибди, тонг отибди. Кўп сувлар оқиб ўтибди. Бу ерда товуқлар пайдо бўлганини тўқайдаги тулкилар сезиб қолибди. Кўзлари ўйнаб узоқдан роса кузатибди. «Оҳ-оҳ, шу пайтда жуда иштаҳам очилиб кетди. Бунақанги биққидай семиз қушларни ўнгим тугул, тушимда ҳам кўрмаган эдим. Ўз оёқлари билан келиб: «Қани бизни емайсизми? деб қаршимда сузилиб туришларини қаранг. Менга бахт кулиб боққан ўзи».

Тулки сездирмай аста-секин келиб, бирдан товуқларга ташланиб қолибди. Бечора товуқларнинг жон-пони чиқиб кетибди. Тўрт оёқли бу бало-қазо қаердан келди, деб, оламни бошларига кўтариб қоқоқлашиб, шовқин солишибди. Сичқоннинг ини минг танга бўлиб, қочгани жой тополмай қолишибди. Нафаслари тиқилиб тўрт томонга зир югуришибди. Бу яқин орада на бир дарахт, на бир қўноқ бор экан.

— Қоқ-қоқ... ёрдам беринг» — деб бақиришармиш.

Қанотларини силкитиб, учаман деб шунча уринишибди-ю, бўлмабди. Қанотлари шалвираб, латтага ўхшармиш.

Тулки битта семиз товуқни тутиб олибди. «Бугунча етар, ношукур бўлмай», — ўйлабди у.

Шу-шу товуқлар юрак олдириб қўйишибди. Еган-ичганлари ичларига тушмабди. Айёр тулки худди осмондан тушгандай бирдан пайдо бўлиб қоларкан. Шамол туриб, қамишлар сал шитирласа ҳам, товуқларнинг кўзлари ола-кула бўлиб, бошларини кўтариб қоқоқлашиб қўйишаркан.

Бир кун товуқлар кўкка қарашса, ўша таниш турналар учиб келишаётган экан. Улар аста ерга қўнишибди-да, товуқлардан ҳол-аҳвол сўраша кетишибди.

Товуқларнинг ҳасратидан чанг чиқибди.

— Қандоқ кунларга қолдик ўзи? Жон ҳовучлаб яшаяпмиз. Еганимиз заҳар, кийганимиз кафан... Бу ердан бош олиб кетайлик, десак, уча олмаяпмиз.

Товуқлар роса тавбасига таянибди. Турналар уларнинг ҳолига ачинишибди:

— Дангасалик, ўжарлик қилдингиз. Балои нафс сўзига кирдингиз... Мана оқибати...

Бу гап-сўзлардан сира фойда бўлмабди. Вақт ўтган экан.

Турналар учиб кетишибди. Товуқларнинг юраги увишиб қолаверишибди.

Рауф ТОЛИБ.

Олий ўқув юртларида

МАҲОРАТ БАҲСИ

Педагогик маҳорат кафедраси Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтидаги янги кафедралардан бири. Кафедра дастлабки пайтлардаёқ ўз олдига ҳайрли вазифаларни қўйган. Улардан энг муҳими республикамиздаги педагогик маҳорат муаммоларини ўқитиш-ўргатиш билан бирга уларни ўрганиш, умумлаштириш ва улар устида назарий ҳамда амалий аҳамиятга молик тадқиқотлар олиб боришдир.

Тадқиқотлар орасида кўп йиллик ўзбек халқ анъанавий педагогикаси — пандномасини, унинг йўналиши, тизимларию асосларини талабаларга етказиш бу соҳада иқтидорли илмий-педагогик кадрлар тайёрлаш, рисолалар, дастурлар ва ўқув қўлланмалари яратиш ҳам асосий ўринни эгаллайди. Кафедра республика ҳамда Марказий Осиёнинг таниқли педагог олимлари, амалиётчилари, халқ педагогикаси анъаналари тадқиқотчилари билан қизиқарли учрашувлар ташкил этади.

Куни кеча мазкур кафедрада таниқли фольклоршунос олим, профессор Малик Муродов билан учрашув бўлиб ўтди. Олим ўзбек халқ педагогикасининг асослари, тизимлари, манбалари, маҳорати ҳақида жуда мазмунли ва мароқли маъруза қилди. Узоқ йиллик ҳаётий, педагогик, фольклорий кузатувларида қўлга киритган манбалар, уларнинг илмий-амалий аҳамияти ҳақида сўзлади.

Кафедра мудири, педагогика фанлари доктори, профессор Ноила Азизхўжаева, таниқли педагог-олим Комил Ҳошимов, ўқитувчилардан Равшан Эшмуҳамедов, Дилором Содиқова, Мунаввар Мўминова, Гўзал Султонова, Нафиса Насриддинова ва бошқа ўқитувчи-мураббийлар ҳам сўзга чиқиб, педагогикага оид фикрларини ўртоқлашдилар.

Тоҳир ЙЎЛЧИЕВ.

Францияда ёши юздан ошган 1000 дан ортиқ нафар кекса бор. Улар орасида энг кексаси Эрнестина Копэн исмли аёл бўлиб, у 108 йил умр кўрди. Бу ҳақда Парижда чоп этилаётган «Пари матч» деган француз журналида мақола босилди.

Шунингдек, бу кекса аёлнинг тўрт нафар тенгдоши тўғрисидаги маълумотлар билан ҳам шу журнал орқали танишиш мумкин.

Биз қуйида бу кексаларнинг қандай қилиб шу ёшгача яшаб келаётганликларининг айрим «сир»лари билан таништирамиз.

Узоқ умр сирлари

БАХТИЁР КЕКСАЛАР

• **Эрнестина КОПЭН** — йўл назоратчиси оиласида туғилган.

— Биз аҳён-аҳёнда гўшт ердик, — дея ҳикоя қилади у. — Емишимиз картошка, тухум ва пишлоқ эди. Шундай бўлса ҳам, саломатлигим аъло даражада эди. Қарангки, 80 га кирганимдагина шифоқорга ишим тушди.

У дори ичишни хушламас экан. Қарийб бутун умри давомида маълум бир вақтда ўрнидан турган ва овқатланган, тез-тез очиқ ҳавода сайр қилган. — Сизларга қизиқ туюлса керак, — дейди у. — Менинг бир одатим борки, уни ҳеч қанда қилмайман. Мен ҳар куни икки стакан аччиқ кофе ичиб тураман.

• **Жан ТЭЙЕ** эса 107 ёшда бўлса ҳам ўзини бардам ҳис этади.

— Қарийб етмиш йил давомида мен Парижда сартарошлик қилдим, — дейди у. — Ўша вақтлари менинг олдимга Виктор Гюго тез-тез келиб турарди. Менинг узоқ яшаганлик сиримни сўрасангиз, жуда оддий: мен ҳеч қачон ва ҳеч нарсадан ғазабланмайман, ҳамда ҳеч кимга рашким ҳам келмайди.

• **Анри ФАШ (101 ёшда)**нинг касби муҳандислик. Париждаги дастлабки газ чироқларини шу одам ўрнатган.

Анри нонуштадан кейин, одатда боғда сайр қилади. Кечқурунлари грампластинка куйларини тинглайди ёки шеър ёзади.

— Кексалик хусусида ҳеч қандай сирим йўқ, — дейди у. — Бу ерда менинг назаримда, муҳими шундаки, киши ўзини аниқ бир тартиб ва мезонда олиб юриши керак.

• **Жюль СКОКАР (101 ёшда)** кўп вақтини очиқ ҳавода ўтказиб келган.

— Қарийб, ҳамма вақт сабзавот ва ҳўл мева еб тураман, — дейди у. — Бу ҳам фойдали, ҳам мазали емиш. Зерикиш, ҳасрат — бу саломатликка кони зарар. Узоқ яшамоқ учун доимо дилкаш, хушчақчақ бўлиш ва ҳар вақт яхши кайфиятда юриш керак.

• **Элен БЕРЛЕВИ (100 ёшда)** ўз кексалик сирини тасвирий санъат билан шуғулланишда деб билади.

Ҳавонинг қандайлигидан қатъи назар ҳар куни у истироҳат боғида сайр қилади. Сабзавот, ҳўл мева, қийма қилинган балиқ, қовурилган картошка, узум истеъмол қилади. Овқат олдидан қизил винодан ичиб олади.

Акбар АЛИЕВ тайёрлаган.

Янгиликдан хабарингиз борми?

ТЕЛЕФОНЛАР ТАРИХИ МУЗЕЙИ

Тошкент телефон алоқаси ва радиолаштириш ишлаб чиқариш бирлашмасида очилди

Бундан роппа-роса 110 йил муқаддам Тошкентда илк бор телефон тўғрисида гапирилди, дастлабки телефон станцияси эса 1904 йилда ишга туширилди. У бор-йўғи 300 номердан иборат эди...

Ҳозирги вақтда Тошкентда 61 та автомат-телефон станциялари мавжуд бўлиб, улар 440 мингдан зиёд номерга хизмат кўрсатмоқда.

Шаҳар телефон тармоқларининг ўз эшикларини очган музейи экспонатлари республикамизнинг телефон алоқаси соҳасидаги кечаги ва бугунги ютуқларига бағишланибгина қолмай, улар келажакка ҳам бағишланган.

— Маълумки, ўтган йили 2010 йилгача телекоммуникациялар тармоғини ривожлантириш ва модернизациялаш Миллий дастури қабул қилинди, — деди шаҳар телефон тармоқлари бошлиғининг ўринбосари Рихсибой Аминжонов. — Ана шу дастур асосида биз алоқа тўлалигича ҳозирги талабларга жавоб берадиган ва абонентларни сифатли, ишончли, иш тизимининг кенг қатламини таъминлайдиган катта ҳажмдаги ишларни бажаришимиз керак. Тошкентда бир неча автомат-телефон станциялар алоқанинг электрон тизимига ўтказилди, барча станцияларни ягона ҳалқа билан боғловчи линиянинг бир қисмига асос солинди. Бу тадбирлар иш ҳажмини муайян даражада ошириш ва телефон тармоғи ишини юксак сифатда таъминлаш имконини беради.

Музей экспозициялари орасидан телефон алоқасининг моҳирона ишланган истиқболдаги модели макети ҳам жуда ўринли жой олган. Демак яқин келажакда биз мулоҳаза юритган телефон алоқасининг бу линияси фойдаланишга топширилади, шунингдек телефон аппаратлари ва жиҳозларининг энг янги моделлари ишга тушади.

СУРАТДА: телефонлар тарихи музейида.
Рашид Галиев олган сурат.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ДИҚҚАТ!

Тошкент авиация техника лицейи ўрта маълумотга эга бўлган ва ҳарбий хизматни ўтаб қайтган йигитларни қуйидаги мутахассисликларга ўқишга таклиф қилади:

1. Учиш аппаратларини йиғувчи чилангар
2. Механика ишлари бўйича чилангар
3. Чилангар, сантехник-газпайвандчи
4. Токарь-фрезерчи

Ўқиш муддати 6 ой. Ўқув машғулотлари 1997 йил 2 январдан бошланади. Ўқувчиларга 917—1145 сўм миқдорида стипендия тўланади. Ҳарбий хизматни ўтаб қайтган, бошқа шаҳарлардан келган йигитлар ётоқхона билан таъминланадилар.

Ўқишга қуйидаги хужжатларни топшириш керак:

1. Ариза
2. Маълумоти ҳақидаги ҳужжат
3. 3/4 ҳажмдаги 6 та сурат
4. 286 формадаги тиббий маълумотнома
5. Паспорт
6. Ҳарбий ҳужжат

Лицейни тамомлаганлар Тошкент авиация ишлаб чиқариш давлат ҳиссадорлик жамиятига ишга юбориладилар.

Бизнинг манзилгоҳ:
Тошкент шаҳри, Ҳамза тумани, Паркент кўчаси, 331-уй.
Автобуслар: 30, 110, 119, 161.
Трамвайлар: 6, 29. Тошкент авиация техника лицейи бекати.
Мурожаат учун телефонлар: 96-58-20; 96-39-72.

«Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси»

Давлат акционерлик жамияти ўсмирларни ишга таклиф этади.

Ёшлар у ерда:

— газэлектрпайвандчи, — механик йиғувчи чилангар,
— сантехник чилангар, — қуювчи,
— қозонхона оператори, — асбобсоз-чилангар,
— электромонтёр

кабі вазифаларда меҳнат қилишлари мумкин.

Вилоятлардан келган бўйдоқ ҳамда ҳарбий хизматдан бўшатилган йигитлар шартнома асосида ётоқхоналардан жой ажратилган ҳолда зудлик билан қабул қилинадилар.

Касби йўқлар корхонада самолётсозликнинг истаган соҳаси бўйича ҳунар ўрганишлари мумкин.

БИЗНИНГ МАНЗИЛ: Тошкент шаҳри, метронинг «Чкалов» бекати, ходимлар бўлими.

Тошкент шаҳар Меҳнат, аҳолини иш билан таъминлаш ва ижтимоий ҳимоя қилиш Бош бошқармаси.

1996 йил 28 декабрь куни соат 11 да Чилонзор туманидаги 90-ўрта мактабнинг 60 йиллик юбилейи ўтказилади. Шу муносабат билан юбилей тантанасига мактабнинг барча собиқ ўқувчилари ҳамда мактабда ишлаган барча устоз ўқитувчилар таклиф этилади.

Тошкент шаҳар ҳокимлиги Халқ таълими бош бошқармаси ва халқ таълими ходимлари шаҳар касаба уюшмаси қўмитаси Ҳамза туман халқ таълими бўлимининг мудири Исломбой Исоқович Зокировга отаси

Исоқ ота ЗОКИРОВнинг

вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Спорт — Спорт — Спорт — Спорт — Спорт — Спорт — Спорт — Спорт — Спорт

ПОЛВОНЛАРИМИЗ ЗАФАРИ

Кейинги йилларда полвонларимиз бир қатор халқаро мусобақаларда муваффақиятли қатнашиб келмоқдалар. Яқинда эса Японияниинг Токио шаҳрида бўлиб ўтган жаҳон чемпионатида республикамиз терма жамоаси фахрли 3-ўринни эгаллади.

Турнирда 26 та давлат спортчиларининг қатнашганлиги, айниқса, дзюдонинг ватани бўлмиш япониялик кураш усталарининг устунлиги ҳам 8 нафар полвонларимизнинг юксак маҳоратига тўсқинлик қилолмади.

Ноябрь ойининг ўрталарида Вьетнамнинг Хо Ши Мин шаҳрида дзюдо бўйича ўтказилган Осиё чемпионатида ҳам ўзбекистонлик вакиллар энг кам сонли жамоа сифатида қатнашган эдилар. Аммо ўзаро беллашган 20 та терма жамоанинг ичидан 4-ўринни эгаллаш ҳам ёмон натижа эмас. Армен Багдасаров (86 килограмм) ва Владимир Шманов (71 килограмм)лар олтин, Дмитрий Соловьёв (96 килограмм) эса бронза медаллари соҳиблари бўлдилар.

Самбо кураши бўйича Красноярскда ўтказилган Осиё чемпионатидан вакилларимиз 3 та олтин, 1 та кумуш ва 3 та бронза медаллари билан қайтдилар. Шуни айтиш керакки, самбо курашида қўлланиладиган кўпгина усуллар миллий курашимизнинг бухороча усули кўринишларига жуда ўхшаш бўлади. Шунинг учун ҳам миллий курашчиларимиз ортиқча тайёргарликсиз самбо усулида беллашиш учун бемалол гиламга тушавердилар. Ҳар бир таниқли спортчининг муваффақиятларига илк заминни фидойи, моҳир усталар яратадилар. Самбочиларимизга кўп йиллардан бери мураббийлик қилиб келаётган машҳур кураш устаси Ҳамид Тошхўжаев, дзюдочиларни тарбиялаётган катта мураббий Нусрат Валиевлар ана шундай устозлардандирлар.

Илҳом ШЕРМУҲАМЕДОВ.

Миллий спорт турлари — ғалабаларимиз таянчи.

УМИДЛИ САМБОЧИЛАР

Шаҳримиздаги «Динамо» спорт мажмуасида 16 ёшгача бўлган ўсмирлар ўртасида самбо кураши бўйича Республика биринчилиги бўлиб ўтди.

Биринчилик баҳсларида Сирдарё, Жиззах ва Сурхондарёдан ташқари республикамизнинг барча вилоят ва шаҳарларидан 160 га яқин ёш, умидли спортчилар иштирок этишди.

Беш кун мобайнида ўтган қизғин курашлардан сўнг умумжамоа ҳисобидаги энг юқори ўринларни Тошкент шаҳри, Самарқанд ва Бухоро вилоятлари ёш самбочилари эгалладилар, 48 килограммгача вазнда Рустам Одилов, 51 килограммгача вазнда Жамшид Тиллабоев, 68 килограммгача самбочилар баҳсида Евгений Фурлатов, 78 килограммгача вазнда эса Саидкарим Олимов каби «Динамо» жамоаси вакиллари бўлмиш ҳамшаҳарларимиз мусобақа чемпиони бўлишди.

Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш жоизки, энг оғир — 78 килограммдан ортиқ вазнда шаҳрисабзлик 14 ёшлик спортчи Улуғбек Жабборов бошқа иштирокчилардан бирмунча енгил ҳамда 1—2 ёш кичик бўлишига қарамай барча рақибларини енгиб, бош совринни қўлга киритди. Ўйлаймизки, ушбу иқтидорли, ёш самбочига яхши мураббий устозлик қилса, ўз устида муттасил ишласа, 3—4 йилдан кейин Улуғбек халқаро миқёсда Ўзбекистон шарафини муносиб ҳимоя қилувчи кучли кураш устаси бўлиб етишиши мумкин.

Самбо бўйича ёшлар ўртасида республика биринчилигига таниқли мураббий Ҳамид Тошхўжаев бош ҳакамлик қилди.

Ислом МУҲАМЕДОВ.

АНЪАНАВИЙ АНЖУМАН

Куни кеча Таиланд қироллиги пойтахти Бангкокда айъанавий спорт ва бошқа ўйин турлари бўйича иккинчи Бутунжаҳон фестивали бошланди.

Фестиваль ташкилий қўмитасининг қарорига биноан бу тадбирда 48 мамлакат иштирок этади. ЮНЕСКО ҳомийлигида ташкил этилган фестивалга Ўзбекистон Республикаси спортчилари илк маротаба қатнашяпти. Ўша кунларда томошабинлар мамлакатимиз вакиллари ижросида фарғонача ва бухороча кураш усул ҳамда турлари, «Чиллак», «Қамал ҳимояси», «Минди» каби халқ миллий ўйинларини томоша қиладилар.

Анжуман давомида миллий спорт ва ўйин турларини ривожлантириш бўйича илмий симпозиум ҳам ўтказилади.

Анжуманда «Турон» спорт жамиятининг спортчиларидан Эркин Акрамов, Жамолиддин Далақўзиев, Темур Фаттоҳов, Дмитрий Ногай, шунингдек бошқа миллий спорт турлари бўйича мутахассислар иштирок этмоқдалар.

Очил ҲАЗРАТОВ.

Бош муҳаррир
Эркин ЭРНАЗАРОВ

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ
TOSHKENT OQSHOMI

Муассис:
ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ

Манзилимиз:
700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32.

Телефонлар:
хатлар — 33-29-70;
эълонлар: 33-28-95,
33-08-74, 36-57-65.
факс: (3712) 33-29-09.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Нашр кўрсаткичи 64690

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтаси»га 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №10. ❖ Буюртма Г-0699. ❖ Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. ❖ Қоғоз бичими А-2 «Шарқ» нашриёт матбаа-концерни босмахонаси. ❖ Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. ❖ Босмага топшириш вақти 11.30. ❖ Босмага топширилди: 11.30. 5.528 нусхада босилди. 1 2 3 4 5 6.